Fejzullah Hadžibajrić

Ilmihal
praktisk islam

Första upplagan
Författare Fejzullah Hadžibajrić
Originalets titel Ilmihal (osnovi islamske vjere)
Översättning från bosniska Ašk Gaši
Editor Idriz Karaman
Bosnien-Hercegovinas Islamiska Riksförbund i Sverige

Sättning och design Benjamin Krnić
Tryckt i Bosnien-Hercegovina
BEMUST tryckeri Sarajevo 2000
ISBN 91-973609-3-7

Fejzullah Hadžibajrić

Ilmihal
praktisk islam

Översättning från bosniska:
Ašk Gaši

Bearbetning:
Prof Tord Olsson
Sven Heilo

Bosnien-Hercegovinas Islamiska Riksförbund i Sverige

Förord

Ilmihal, *praktisk islam*, är en bok om de islamiska regler, bestämmelser och föreskrifter som berör varje *muslim*, som islams bekännare kallas, under livet här på jorden. Ordet *'ilmihâl* betyder ordagrant *praktisk kunskap* om hur islam skall utövas, kunskap som man skall tillägna sig i sin ungdom för att kunna handla rätt ända in i ålderdomen. Att besitta kunskaper utan att tillämpa dem är förkastligt enligt islam. Man måste handla i enlighet med sina kunskaper, som man ytterst sett mottar från Gud, all kunskaps källa. Det är inte heller tillåtet att missbruka sina kunskaper till sådant som är förbjudet och därigenom skada andra människor, andras egendom eller naturen.

För att kunna tillägna sig ett korrekt islamiskt beteende måste man lära sig islams regler och hur man skall tillämpa dem i livet. Islams regler omfattar såväl religiösa plikter som relationer mellan människor, mellan den enskilde och hans omgivning, naturen och de skapade varelserna, samt mellan människan och hennes Skapare, Gud Den Högste.

Inom islam har man redan från begynnelsen kunnat efterleva dessa regler då det redan under islams första århundraden bildades särskilda s.k. rättskolor, som fastsällde ett omfattande regelverk rörande livets olika områden, såsom religiösa plikter, äktenskap, handel, mm. Efterhand skrev man de första läroböckerna och allteftersom islam spreds till olika folk kom islam att färgas av olika folkliga traditioner, så att utövandet av den anpassades till den nya omgivningen.

Ilmihal var och *är* alltjämt i bruk i Turkiet samt de

muslimska länderna och provinserna på Balkanhalvön: Bosnien, Albanien, Kosovo, Sanjak, Montenegro, Kroatien, Bulgarien, m.fl. Även muslimska gästarbetare och invandrare i Västeuropa använder denna bok i sin undervisning om islam. Det går inte att förneka att själva undervisningsmetodiken i Ilmihal kan verka litet gammaldags, men det har gjorts mycket få försök att ändra denna vid översättning till västeuropeiska språk. De flesta utgåvorna är på engelska, några på franska och betydligt färre på tyska. I Sverige är situationen likadan. Visserligen finns det böcker om islam på svenska, men nästan inga om hur islam skall utövas i praktiken.

Denna utgåva av Ilmihal är kanske inte det första försöket att skapa en lärobok på svenska, men det mest omfattande hittils. Ganska snart stod det klart att invandringen av bosnier till Sverige skulle resultera i att många valde att stanna i landet för gott. Barn som växer upp blir mer och mer "svenskar". Även inom de islamiska församlingarna runtom Sverige kan man redan konstatera att barnen, såväl bosniska som andra, pratar svenska med varandra. Det gäller även småprat mellan syskon. I framtiden kommer de att göra det i allt större utsträckning.

För oss som arbetar inom islamiska församlingar i Sverige måste en sak framstå klart och tydligt: många har förlorat sitt hemland men inte sin tro och sin religion. Våra barn *är* och *skall* vara muslimer i Sverige. För att kunna ta tillvara alla de möjligheter det svenska samhället erbjuder måste de ha kunskap om sin religion och sina rötter. Jag har därför valt att översätta Ilmihal från bosniska till svenska, för att kunna ge våra barn bättre förutsättningar i det nya samhället, samt för att kunna presentera vår tro för alla intresserade.

Boken skulle inte ha fått sin utformning och sitt innehåll utan hjälp från mina vänner, professor Tord Olsson och översättare Sven Heilo, båda från Lund. För deras hjälp och insatser är jag mycket tacksam. Särskilt tack till alla andra som läste texten och gav sina komentarer som förbättrade bokens innehåll.

Översättningar från Koranen är tagna ur Muhammad Knut Bernströms nyöversättning till svenska. Övriga översättningar från arabiska är av Tord Olsson.

Det är mitt hopp att Ilmihal skall bidra till skapandet av ett mångkulturellt Sverige, samt till en bättre integration och framtid för invandrarna med islamisk bakgrund i det nya samhället.

Malmö - Lund, maj 2000
Ašk Gaši

Transkription av vissa arabiska bokstäver

namn	*transkription*	*uttal*
thâ	th	tonlöst läspljud, *th* i engelskt *thing*
jîm	j	som *g* engelskt *gentleman* eller *j* i *job*
khâ	kh	*ach*-ljud, tyskt *ch* i *lachen*, *ch* i skotskt *loch*
dhâl	dh	tonande läspljud, th i engelskt *this*
zâ	z	tonande s som i engelska *zebra*
shîn	sh	tonlöst sje-ljud, sh i engelskt *shot* (några gång s +h)
‘ayn	‘	(oftast tillsammans med vokaler) tonande, säreget, kraftigt gutturalt ljud bildat genom stark samman dragning av struphuvudet
ghayn	gh	låter som ett gurglande, skånskt bakre *r* duger
qâf	q	bakre *k*-ljud bildat vid gomseglet
kâf	k	
wâw	w	konsonant w som i engelska *weather*
yâ	y	konsonant som svenska *j*
vokaler:		korta: a, i, u
långa:	â	långt â som i *far*
	î	långt î som i *is*
	û	lång û som i *sol*

Inledning

بسم الله الرحمن الرحيم

Bismillâhi-r-rahmâni-r-rahîm
Rabbi yassir. Wa lâ tu'assir.
Rabbi tammim bil-khayr. Amîn!

Vad är islam?

Islâm är den tro som Gud, genom sin budbärare Muhammed, uppenbarade för hela mänskligheten. Islam betyder underkastelse under Gud. Denna underkastelse kommer till uttryck genom tron, genom att fullgöra de plikter tron kräver och genom en god vandel i livet.

Sin tillhörighet till islam bekänner man genom att uttala trosbekännelsen *Kalimat ash-shahâda*. Den lyder på följande sätt:

Ashhadu an lâ ilâha illallâh

Wa ashhadu anna Muhammadan ‘abduhû wa rasûluhû.

Det betyder:

”Jag vittnar om att det inte finns någon gud utom Gud

och jag vittnar om att Muhammed är hans tjänare och budbärare.”

De som tillhör islam kallas muslimer. Enligt vår tro är vi muslimer. Islam är vår religion (*dîn*).

Al-Fâtiha (Ingressen)

Det första kapitlet, *sûran*, i Koranen heter *Fâtiha*. Fatiha uttrycker kortfattat islams tro, trons plikter och rätt handlande. Varje muslim måste kunna Fâtiha utantill.

Sura Fâtiha lyder som följer:

Bismillâhi-r-rahmâni-r-rahîm
Al-hamdu lillâhi Rabbil-'âlamîn,
ar-rahmâni-r-rahîm,
mâliki yawmi-d-dîn.
Iyyâka na'budu wa iyyâka nasta'în.
Ihdina-s-sirâta-l-mustaqîm,
sirâta-l-ladhîna an'amta 'alayhim
ghayri-l-maghdûbi 'alayhim wa la-d-dâllîn! Amîn.

Det betyder:

1. I Guds, den Nåderikes, den Barmhärtiges namn!
2. Lov och pris tillkommer Gud, världarnas Herre,
3. den Nåderike, den Barmhärtige,
4. som allsmäktig råder över Domens dag!
5. Dig tillber vi; Dig anropar vi om hjälp.
6. Led oss på den raka vägen -
7. den väg de vandrat som Du har välsignat med Dina gåvor; inte de som har drabbats av (Din) vrede och inte de som har gått vilse!

Den islamiska tron (îmân)

Islams tro består av sex huvudsanningar. De är följande:

âmantu billâhi
wa malâikatihî
wa kutubihî
wa rusulihî,
wa-l-yawmil-âkhiri
wa bi-l-qadari khayrihî wa sharrihî mina-llâhi ta'âlâ

Det betyder:

Jag tror på Gud
och på hans änglar
och på hans böcker
och på hans budbärare
och på Domens Dag
och att allt som händer sker
enligt Guds vilja

Dessa trons sex huvudsanningar skall man ha en fast tro på och kunna utantill. Ingen, som inte tror på de sex huvudsanningarna, kan vara muslim. De kallas därför trons villkor (*shart*) förutsättningar för att man skall kunna vara muslim.

Det första trosvillkoret: Att tro på Gud.

Människan är den mest fullkomliga varelsen i Skapelsen. Hon är skapad med kropp och själ och har begåvats med förnuft och tro. Genom sina fem sinnen är människan knuten till naturen. Hon skiljer sig från andra levande varelser genom det att hon har förmåga att tänka och bedöma, tillägna sig kunskap och tala.

Allt vad vi ser på jorden och på himlen är mycket välordnat. Allt utvecklas och rör sig i fullkomlig ordning och harmoni. Ingenting är till av en slump. När man begrundar ordningen i naturen når man fram till övertygelsen om att någon, som styr över hela världen, existerar. Det är Gud, Den Högste.

Allt levande har en naturlig förmåga att fullgöra sina uppgifter och hålla sig vid liv. Kycklingen, som nyss kläckts ur ägget, börjar genast äta, fågelungen öppnar sin näbb, så att fågelmamman kan mata den och kattungen, som ännu är blind, hittar till mammans spenar för att få mjölk. Varje skapad varelse har sina särdrag och egenskaper som skiljer den från andra. Inget blad och ingen blomma liknar fullständigt andra blad och blommor. Människornas ansikten liknar varandra, men de är inte lika in i minsta detalj. Inga fingeravtryck har samma linjemönster. När vi utforskar naturen och dess yttringar leder det oss till en kunskap om att det existerar en allvetande och allsmäktig Skapare. Denne Skapare är Gud.

Det mänskliga förnuftet är för begränsat för att kunna förstå Guds, den Högstes, väsen *(dhâtuhû ta'âlâ)*. Vi känner Gud genom hans egenskaper *(sifât)*, varigenom vi får vår tro på honom.

Guds egenskaper

Guds väsens egenskaper *(sifâtu-dh-dhâtiyya)*:

1. Gud är till och existerar *(wujûd)*;
2. Han har inte blivit till *(qidam)*;
3. Han kommer inte upphöra att vara till *(baqâ)*;
4. Han är En *(wahdâniyya)*;
5. Han liknar ingen och inget *(muhâlafatun lil-hawâdithi)*;
6. Han existerar av sig själv *(qiyâmun bi- nafsihî)*;

och hans bestående egenskaper *(sifâtu-th-thubûtiyya)* är följande:

1. Gud lever *(hayât)*;
2. Gud vet allt *('ilm)*;
3. Han hör allt *(sam')*;
4. Han ser allt *(basar)*;
5. Han ordnar allt efter sin vilja *(irâda)*;
6. Han är allkunnig *(qudra)*;
7. Han talar med Guds tal *(kalâm)* och
8. Han skapar allt, vidmakthåller allt och får allt att försvinna *(takvîn)*.

När vi uttalar Guds Namn bör vi tillägga *"jalla shânuhû"* (Den Högste). Det brukar förkortas j.sh. Guds eget namn är *Allâh*, ett arabiskt ord.

Vi ber Gud, Den Högste, om hjälp och om hans barmhärtighet genom att läsa *Bismillâh*. Bismillâh lyder så här:

Bismillâhi-r-Rahmâni-r-Rahîm

Det betyder:

I Guds, den Nåderikes, den Barmhärtiges namn!

Det andra trosvillkoret: Att tro på Guds änglar.

Jorden vi lever på är omsluten av luft upp till en viss höjd över marken. Vi kan inte se luften, men ändå andas vi in den och andas ut den. På en viss höjd över jorden vidtar rymden, där det inte finns någon luft. Vår kunskap om denna rymd är begränsad. Vår tro lär oss att det i rymden och omkring oss finns änglar (*malak, malâika*).

Änglar är osynliga varelser skapade av Gud. De begår aldrig några misstag och de utför med glädje och i lydnad de plikter Gud befallt dem att utföra. Änglarna åtföljer människan, inger henne goda tankar och noterar hennes gärningar. Det finns oerhört många änglar, varav de mest kända är *Jabrâîl* (Gabriel), *Azrâîl*, *Isrâfîl*, *Mîkâîl* (Mikael), *Kirâman-Kâtibîn*, *Munkir* och *Nakir*. Den moderna radio- och TV-tekniken kan föra vidare varje ord och varje handling som sker, utan att vi kan se och känna det. Likadant är det med Guds änglar, vilket bara styrker vår tro på dem.

Kirâman-kâtibîn-änglarna noterar våra gärningar, för vilka vi skall stå till svars på Domens dag.

Osynliga varelser, som inger oss onda tankar kallas *shaytâner* (Sataner). De är våra fiender. Genom att läsa *A'ûdhubillâh* ber vi Gud att försvara oss mot djävulen, den förbannade.

A'ûdhu billâhi mina-sh-shaytâni-r-rajîm -

Jag tar min tillflykt till Gud, undan *Satan*, den förbannade.

Det tredje trosvillkoret: Att tro på Guds heliga skrifter.

De innehåller Guds uppenbarelser till människor, förmedlade av Guds budbärare. De har hämtats från Gud av ängeln *Jabrâîl*. I dem finns anvisningar, råd, böner och föreskrifter för människors liv. Vi känner till fyra stora skrifter, *Tawrât* (Torah, d.v.s. de fem Moseböckerna), *Zabûr* (Psaltaren), *Injîl* (Evangeliet) och Koranen *(Qur'ân)*, men även mindre skrifter *(suhuf)*.

Koranen

Koranen är den bok *(kitâb)* som Gud uppenbarade för sin budbärare Muhammed. Koranen är given på arabiska. Den är indelad i 114 suror (kapitel) och 6.666 *âyât* (verser). Koranen uppenbarades under 23 års tid, tretton i staden Mecka och tio i staden Medina. Koranen är samlad i en volym benämnd *Mushaf*.

Koranen är den mest fullkomliga lagen och vägledaren i livet. Den lär oss vad vi bör tro, vilka religiösa plikter vi har att utföra och hur vi bör uppträda mot varandra. Muslimer bör läsa (lära sig) och forska (studera) i Koranen. Varje muslim bör kunna den första suran (Fatiha) och minst två av de kortaste surorna utantill. En person som kan hela Koranen utantill kallas *hâfiz*.

***Surat al-Kawthar* (Det goda i överflöd)**

Bismillâhi-r-rahmâni-r-rahîm
Innâ a'taynâk al-kawthar
Fa salli li-Rabbika wa-nhar.
Inna shâniaka huwa-l-abtar.

Översättning:

I Guds, den Nåderikes, den Barmhärtiges namn!

1. Vi har sannerligen gett dig det goda i överflöd!
2. Bed därför till din Herre och förrätta (ditt) offer!
3. Det är den som är full av hat mot dig som är utestängd (från Guds nåd).

Surat al-Ikhlâs (Den rena tron)

Bismillâhi-r-rahmâni-r-rahîm
Qul huwa-llâhu ahad,
Allâhu-s-samad,
Lam yalid wa lam yûlad
Wa lam yakun lahû kufuwan ahad.

Översättning:

I Guds, den Nåderikes, den Barmhärtiges namn!

1. Säg: "Detta är Gud, den Ende,
2. Gud, den Evige, som är Orsak till allt, Vidmakthållare av allt, hos vilken alla söker skydd.
3. Han har inte avlat och inte blivit avlad,
4. och ingenting har funnits som kunde liknas vid Honom."

Det fjärde trosvillkoret: Att tro på Guds budbärare.

Guds budbärare är utvalda män. Till dem sände Han de uppenbarelser som de skulle överlämna och förklara för mänskligheten. Det finns flera Guds budbärare och i Koranen omnämns 28. De mest kända är

Âdam (Adam), *Nûh* (Noa), *Ibrâhîm* (Abraham), *Mûsâ* (Mose), *'Isâ* (Jesus) och Muhammed.

Alla dessa profeter hade sina särskilda egenskaper *(sifât)*: de talade alltid sanning *(sidq)* och var fullständigt pålitliga *(amâna)*. De överlämnade och förklarade Guds uppenbarelser noggrant *(tablîgh)*, de hade förnuft *(fatâna)* och de gjorde sig aldrig skyldiga till några misstag *('isma)*.

Den förste profeten var *Âdam*. Han var den första människan på jorden. Allah *jalla shânuhû* skapade Âdam och hans hustru Eva *(Hawwa)* och från dem härstammar hela människosläktet. Man vet inte när den första människan skapades. Den siste profeten var Muhammed.

När vi uttalar någon av Guds budbärares namn bör vi tillägga *'alayhi-s-salâm* (frid vare med honom). Det förkortas a.s. Efter namnet Muhammed kan vi i stället säga *sallallâhu 'alayhi wa sallam* (Må Gud välsigna honom).

Det femte trosvillkoret: Att tro på Domens dag.

Världen som vi nu lever i kallas *dunyâ*. Den har blivit till och den har ett slut. Förutom denna förgängliga värld har Gud, Den Allsmäktige, skapat en annan värld som heter *âkhira* (livet efter detta). Vi skall leva i *âkhira* sedan denna jord gått under.

Döden innebär inte slutet på livet, utan en förändring av vårt sätt att leva. I livet efter detta kommer själen att fortsätta leva, men under andra förhållanden.

När livet i denna världen och människornas liv tar slut, kommer Gud Den Allsmäktige att på en viss dag låta dem få liv igen och alla människor kommer då, på Domens dag, att församlas inför Gud, jalla shânuhû. Varje människa skall då ställas inför sina gärningar, som noterats av Kirâman-kâtibîn-änglarna, och få svara för dem. Människornas gärningar kommer att vägas på den fullkomliga Vågen, *Mîzân*.

Den, vars goda gärningar väger tyngst, kommer att belönas med paradiset *(janna)*, medan den, vars onda gärningar väger tyngst, kommer att straffas med helvetet *(jahannam)*. Budbärare och helgon *(awliyâ)* kommer då att ha rätt att tala till förmån för syndiga människor *(shafâ'a)*.

Janna är en plats i *âkhira* där de rättrogna i evighet i olika grad kommer att få njuta den belöning de erhållit. *Jahannam* är en plats där de syndiga människorna kommer att få lida straff beroende på hur svårt de syndat.

Det är endast Allah, jalla shânuhû, som vet när Domens dag stundar.

Det sjätte trosvillkoret: Att tro på Guds rådslut.

Allâh, jalla-shânuhû, är den oinskränkte härskaren över hela världen. Allt som existerar är underkastat hans vilja, kunskap och makt. Allt som sker, sker enligt Guds rådslut.

Allâh, jalla-shânuhû, finner behag i våra goda gärningar och avskyr våra onda gärningar. Hans välvilja kan bara vinnas genom goda gärningar.

Allâh, jalla-shânuhû, känner i förväg varje människas gärningar. Människan handlar med fri vilja, som dock är begränsad och inte kan gå utöver de gränser Allâh, jalla-shânuhû, i förväg bestämt.

I sitt liv bör människan följa trons röst och sitt förnuft. Om man hotas av lidande eller drabbas av något ont, bör man försöka undgå det, men om det inte går, bör man härda ut med tålamod och aldrig förlora hoppet om att det onda en dag kommer att ta slut. Allâh, jalla-shânuhû, vet bäst vad som är av godo och när det är till bästa nytta för var och en.

Ofta tycker man inte om det som är till mest nytta för en. Eller tvärtom: Man tycker om det som inte är nyttigt för en, därför att ens kunskap är begränsad. Vi känner inte det som blir den slutliga följden av vad som händer oss.

Att tro på Guds rådslut *(qadâ* och *qadar)* innebär att medvetet söka förverkliga det uppdrag man fått i livet, inom ramen för trons föreskrifter.

Dödens stund är på förhand bestämd, men okänd för oss. Därför är vi skyldiga att vaka över och försvara livet och tron, alltid vårda oss om dem och arbeta som om vi skulle leva för evigt och att bedja till Allâh som om vi skulle dö i morgon.

Vissa islamiska trosprinciper

De islamiska trosprinciperna är många och här skall vi bara ange några av dem:

1. Att förtrösta på Gud, att lita på Gud och att ta avstånd från irrläror och vidskepelse.
2. Att visa barmhärtighet mot allt levande, eftersom det är skapat av Gud, Den Högste.
3. Att tro att man endast får tillbedja Gud, Den Allsmäktige och att man endast kan söka hjälp hos honom.
4. Att tro att alla Guds profeter och budbärare lärt att det endast finns en Gud, Allâh jalla shânuhû, och de alla förmedlat och förklarat samma tro.
5. Att tro på livet efter döden *(âkhira)* och att varje god gärning skall belönas och varje ond gärning bestraffas. Därför får varken något lidande eller någon olycka fresta oss att beröva oss livet.
6. Att tro att allt lidande och alla olyckor, som drabbar oss i livet, är förutbestämda och övergående.
7. Att ständigt ha Gud i åtanke och ständigt uttala hans namn, tänka på profeten Muhammed, fullgöra trons plikter och leva efter trons föreskrifter.

Att tillämpa dessa principer är oss till stort gagn.

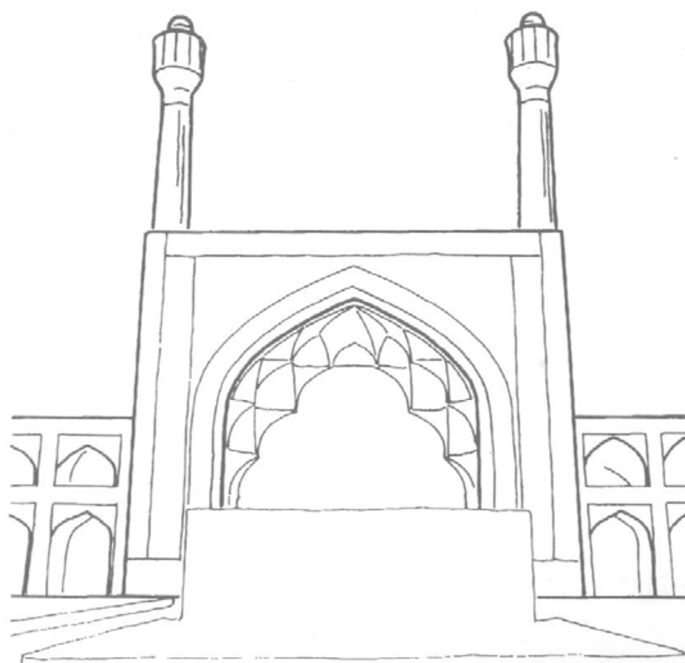
Sharî'a

Sharî'a är den samling föreskrifter enligt vilka muslimer lever. Shaî'a utgör den muslimska lagen och innehåller de föreskrifter efter vilka myndiga och vuxna muslimer har att rätta sig.

Människans skyldigheter uppdelas, enligt sharî'a, i åtta klasser:

1. *fard* är allt som Allâh strängeligen anbefallt oss att göra.
2. *wâjib* är det som Allâh anbefallt oss att göra.
3. *sunna* är allt profeten Muhammed själv gjorde, tillrådde eller tillät människan att göra.
4. *mustahab* är allt som är berömvärt att göra.
5. *mubâh* är sådant som varken är tillåtet eller förbjudet (halâl).
6. *harâm* är sådant som Allah strängeligen förbjudit
7. *makrûh* är sådant som är klandervärt.
8. *mufsid* är sådant som gör religiösa handlingar ogiltiga.

Gud Den Högste belönar oss *(thawâb)* då vi utför hans befallningar och handlar enligt Profetens råd. Om vi underlåter att utföra Guds befallningar eller begår syndiga gärningar förtjänar vi att straffas. Om vi begår vissa makrûh får vi uppbära klander, medan vi för vissa makrûh kan komma att straffas, om än milt. Att utföra Guds befallningrar är till gagn för mänskligheten, medan handlingar som är förbjudna är synd och medför olycka, såväl i denna världen som i nästa.

Islams plikter (‘ibâdât)

Islam är grundat på fem huvudplikter. Dessa är:

1. Trosbekännelsen *(kalimat ash-shahâda)*.
2. De obligatoriska bönerna *(fard-salât)*.
3. Fastan under månaden *ramadân*.
4. Att ge Allmosan *(zakât.)*
5. Att utföra vallfärden *(hajj)*, om man har möjlighet.

Dessa fem huvudplikter kallas de *islâmiska villkoren*. De hör samman med *trosvillkoren*, liksom kroppen hör samman med själen, och hjärtat i dem är trosbekännelsen, *kalimat ash-shahâda*. Därför är *kalimat ash-shahâda* islams grund.

Det första islâmiska villkoret: Trosbekännelsen (Kalimat ash-shahâda)

Kalimat ash-shahâda är de ord genom vilka man bekänner sin tillhörighet till islam. De är obligatoriska och lyder på arabiska:

Ashhadu an lâ ilâha illallâh

Wa ashhadu anna Muhammadan ‘abduhû

wa rasûluhû

"Jag vittnar om att det inte finns någon gud utom Gud

och jag vittnar om att Muhammed är hans tjänare och budbärare."

Ordet *shahâda* innebär att bekänna vår tro och att göra det offentligt inför andra. Genom att högt framsäga *kalimat ash-shahâda* bekänner man sin tillhörighet till islam. Detta är trons första plikt och akt.

Kalimat ash-shahâda består av två delar, bekännelsen att Gud är en och att Muhammed är hans

profet. Guds enhet och Muhammeds profetskap är innebörden i orden *Lâ ilâha illallâh Muhammadun Rasûlullâh,* Det finns inte någon gud utom Gud och Muhammed är Guds budbärare. Den första delen av bekännelsen kallas *Kalimatu-t-tawhîd.*

Om Guds enhet står det kortfattat i sura *Ikhlâs,* som i översättning lyder:

"Säg: "Detta är Gud, den Ende,

Gud, den Evige, som är Orsak till allt, Vidmakthållare av allt, hos vilken alla söker skydd.

Han har inte avlat och inte blivit avlad,

och ingenting har funnits som kunde liknas vid Honom."

Muhammed är en människa som andra människor, och Gud Den Högste har skapat alla människor. Därför dyrkar vi inte Muhammed, eftersom även han är en människa och Guds tjänare.

Gud Den Högste utvalde Muhammed till profet för att överlämna och förklara sin uppenbarelse till mänskligheten och till att vara ett exempel för hur man skall leva. Därför följer vi Muhammed, eftersom han är Guds profet och för att vi hyser stor kärlek till honom. Om detta talas det i sura *Kawthar,* som lyder enligt följande:

"Vi har sannerligen gett dig det goda i överflöd!

Bed därför till din Herre och förrätta (ditt) offer!

Det är den som är full av hat mot dig som är utestängd (från Guds nåd)."

Varje förälder är skyldig att lära sitt barn Kalimat ash-shahâda. Det bör vara varje muslims högsta önskan att sluta sitt liv här på jorden med att uttala Kalimat ash-shahâda.

Det andra islâmiska villkoret: Att förrätta bönen (Salât)

Salât kallas den bön muslimer utför genom tillbedjan och läsning. Det finns fem salât, morgon *(Sabah),* middag *(Zuhr),* eftermiddag *('Asr),* kväll *(Maghrib)* och natt *('Ishâ).* Varje salât skall fullgöras inom den fastställda tidsperioden (morgon-, middags-, eftermiddags-, kvälls- och nattbön).

Salât består av sex moment: inledande förhärligande av Gud *(takbir),* stående, läsning, bugning med händerna på knäna, nedbugning med pannan mot marken (golvet) och sittande. Dessa sex delar utgör salâts yttre form.

Att stå upprätt, att buga med händerna på knäna, att böja sig ned och röra underlaget (marken eller golvet) med pannan är fysiska riter, som man lär sig genom övning.

En upprättstående ställning, en bugning och två bugningar ned mot marken utgör en s.k. *rak'a* i salât.

Hur man står upprätt vid salât (qiyâm)

Man står stilla och blickar ned framför sig. Benen skall vara åtskilda med tre fingrars mellanrum, händerna sammanförda, med höger hand placerad över vänster. Höger pekfinger och långfinger hålles sträckta, medan tumfinger, ringfinger och lillfinger på höger hand fattar om vänsterhanden. Männen håller händerna framför mellangärdet, kvinnorna håller händerna på bröstet.

I salât läser man Koranen i stående ställning.

Hur man bugar i salât (rukû')

Man böjer överkroppen framåt från midjan, sätter händerna på knäna, håller huvudet i jämhöjd med ryggraden och ser ned på tårna. Att buga i salât kallas *rukû".*

Hur man bugar sig mot marken (golvet) i salât (sajda)

Man böjer sig framåt med händerna på knäna, böjer benen och går ned på båda knäna. Sedan sänker man händerna, placerar dem på marken (golvet) med sträckta fingrar och böjer ned huvudet så att först näsan och sedan pannan rör vid marken (golvet) mellan händerna. Under sajda ser man ned längs näsan. Från sajda lyfter man huvudet och överkroppen, så att man sitter på knäna, därefter bugar man mot marken (golvet) ytterligare en gång (den andra sajda). Från denna ställning reser man sig upp till en andra rak'a, som utföres på samma sätt som den första.

Hur man sitter i salât (qu'ûd)

I salât sitter man på knäna. Männen lägger tyngden på vänstra benet och på höger ben hålles fotsulan rakt och tårna krökta. Kvinnorna böjer båda benen åt höger. Händerna hålles på knäna, men fingrarna får inte nå fram över knäna och inte heller spreta för mycket. Man ser framåt, ned mot sina knän.

Villkor för salât

Innan man förrättar salât, bör man förbereda sig och uppfylla de sex villkor som gäller för salât. Dessa villkor är:

1. att vara kroppsligen ren och ha rena kläder och ha en plats där salât kan utföras;
2. att göra särskild tvagning (s.k. *wudû'* eller *abdest)* eller, vid behov, tvätta hela kroppen, eller, i nödfall, *tayammum* d.v.s. symbolisk tvagning;
3. att vara klädd enligt föreskrifterna;
4. att förrätta salât i tid;
5. att vända sig mot *qibla* (mot Ka'ba i Mecka) och
6. att göra *niyya* (ha beslutat sig för salât).

Dessa sex villkor för salât kallas *salât-villkor*. Om man underlåter att uppfylla ett enda kan salât inte förrättas.

1. Allmän renlighet (hygien)

En muslim bör alltid hålla sin kropp ren, likaså sina kläder och sin bostad. Man kan inte utföra salât med oren kropp eller orena kläder.

Reglerna för renlighet omfattar följande: tvagning, d.v.s. att tvätta sig efter toalettbesök, efter såväl avföring som urinering (*tahra)*, varvid man skall se till att urin eller exkrement inte droppar eller faller på kläderna; vidare skall hårstrån i armhålorna och på andra dolda platser avlägsnas, tänderna borstas och naglar klippas. Före och efter varje måltid skall händerna tvättas.

2. Särskilda tvagningar

Wudû' eller *abdest* är särskild tvagning med rent vatten i syfte att förrätta bönen eller att läsa Koranen i Mushaf. Tvagningen utföres på följande sätt:

1. man läser Bismillâh;
2. händerna tvättas upp till handleden, tre gånger;
3. tänderna borstas, munnen och näsan sköljes tre gånger. Munnen sköljes med högra handen, näsan sköljes ut med vänstra;
4. ansiktet tvättas, från hårfästet till ned under hakan, och från öra till öra, tre gånger;
5. underarmarna tvättas, först den högra och sedan den vänstra upp till och med armbågen, tre gånger;
6. främre delen av huvudet bestrykes med våt hand (*mash*), en gång;
7. öron och nacke bestrykes med våta händer en

gång. Pekfingrarna föres in i öronen, och tummarna bestryker baksidan av öronen. Med hjälp av långfinger, ringfinger och lillfinger, bestryker man sedan nacken,

8. först tvättas höger och sedan vänster fot, även mellan tårna, upp över fotleden, tre gånger.

Under tvagningen läses *Kalimat ash-shahâda*. Efter tvagningen skall ansikte och händer torkas med en ren handduk.

Om tillgången på vatten är begränsad tvättar man ansikte, händer och fötter endast en gång och huvudet bestrykes med våt hand. Dessa fyra handlingar utgör s.k. *fard*er av tvagningen. I dessa fall sköljer man inte mun och näsa och varken öron eller nacke behöver bestrykas.

Med en och samma tvagning kan man utföra flera salât-böner.

Vad upphäver tvagningen?

Tvagningen upphävs vid avföring, vid avgång av blod, var, eller gul vätska ur kroppen, eller om man somnar, svimmar eller kräks med munnen full.

Mash på skorna

När man gör tvagningen och tar på särskilda inneskor som täcker fotlederna, då behöver man vid utförandet av nya tvagningar, inte ta av inneskorna och tvätta fötterna, utan bara putsa av dem med våt hand (utföra *mash*). Med högra handens fingrar putsar man högra foten, från tårna upp till fotleden, och med vänstra handens fingrar putsar man vänstra foten, på samma sätt. Om man är hemma, behöver man bara göra mash på inneskorna en gång om dygnet, men om man är på resa behöver man bara göra mash en gång på tre dygn (72 timmar).

Mash är inte giltig om skorna är inte rena eller är mycket nedslitna.

För mash på ett förband

Om man har ett sår eller en sårskorpa som man inte får blöta skall man vid tvagningen bara vidröra det med våt hand. Om det är ett sår som rinner oavbrutet får man göra ny tvagning vid varje ny salât. Vid tiden för bönen kan man utföra flera salât trots att såret rinner, så länge inget annat upphäver tvagningen.

Händerna tvättas upp till handleden

Sköljning av munen

Sköljning av näsan

Tvagning av ansiktet

Tvagning av underarmarna upp till och med armbågen

Bestrykning av främre delen av huvudet med våt hand (mash)

Bestrykning av öronen och nacken med våta händer

Tvagning av fötterna upp över fotleden

Ghusul

Ghusul är en särskild religiös tvagning, som skall göras efter sädesutgjutning *(junub)* och för kvinnor efter menstruation och som regel 40 dagar efter förlossning (*hayd* och *nifâs)* .

Ghusul utföres på följande sätt:

1. Mun och strupe sköljes med vatten,
2. Näsan sköljes med vatten *(istinshâq)*
3. Hela kroppen tvättas så att ingen kroppsdel lämnas torr.

Tayammum

Tayammum är en tvagning som kan göras i sådana fall då tillgång till vatten saknas. När en muslim kommer i ett sådant tillstånd att han eller hon måste göra wudû' eller ghusul och ej har tillgång till vatten, eller inte kan komma till en plats där det finns vatten, eller vatten ej av annat skäl kan användas, då skall han eller hon göra *tayammum* i stället för wudû' eller ghusul. I enlighet härmed är tayammum en symbolisk tvagning.

Tayammum utförs i så fall enligt följande:

1. I sitt hjärta bestämmer man varför tayammum skall utföras i stället för wudû' eller ghusul.
2. Med handflatorna berör man ren och torr jord eller något föremål av jord, varefter man skakar av händerna något och bestryker ansiktet, en gång.
3. Därefter berör man åter jorden med handflatorna och bestryker med vänstra handen den högra handen och underarmen och med högra handen den vänstra handen och underarmen upp till och med armbågen, en gång.

Ärmarna bör vara uppkavlade som när man utför wudû'.

Som jord räknas också: sand, sten, tegel, o dyl.

Om man gjort tayammum i stället för ghusul och har vatten som räcker till wudû' kan man också utföra wudû' (efter tayammum).

Handlingar som upphäver wudû' upphäver också tayammum.

Tayammum är ogiltig när man kan använda vatten.

Mash på innerskor, mash på bandage och tayammum är religiösa lättnader för bönen.

3. Betäckandet av kroppen

När man vill utföra *salât*, bör man vara anständigt klädd. Hos kvinnor måste hela kroppen, d.v.s. armarna ned till handleden och benen ned till fotleden, samt även håret, vara betäckt. Hos män måste kroppen minst vara betäckt från midjan till nedanför knäna. Män som är barhuvade eller bär en sådan mössa som hindrar bugning med pannan mot marken, får utföra bönen utan mössa.

4. Att hålla de tider då salât skall utföras

Bönen är tidsmässigt bunden till solens gång. Dygnet, natt och dag, är uppdelat i fem delar. Varje salât skall utföras inom sin fastställda tidsperiod. Var och en har sin särskilda tid *(waqt)*. Varje tidsperiod inom vilken salât får utföras avgöres av solens ställning på himlen.

Perioden för utförandet av morgonbönen *(sabah)* omfattar tiden mellan gryningen och solens uppgång.

Perioden för middagsbönen *(zuhr)* börjar strax efter det att solen passerat zenit, d.v.s. står som högst på himlen och sträcker sig fram till tidpunkten för eftermiddagsbönen *('asr)*.

Perioden för eftermiddagsbönen *('asr)* börjar när skuggan av ett föremål överstiger en till två gånger dess längd och sträcker sig fram till kvällsbönen *(maghrib)*.

Perioden för kvällsbönen *(maghrib)* sträcker sig från solnedgången fram till nattbönen *('ishâ)*.

Perioden för nattbönen *('ishâ)* sträcker sig från den tid då solen inte längre färgar himlen i väster, och fram till tiden före gryningen.

Det är förbjudet att utföra bönen från det ögonblick då solen stiger upp och under en halv timme framåt, vidare i det ögonblick då solen just passerar zenit, samt vid själva solnedgången, utom i de fall då man redan påbörjat eftermiddagsbönen *('asr)*.

Tidpunkterna under året då salât får inledas anges i den muslimska kalendern *(taqwîm)*. Tidpunkten då salât börjar förkunnas av böneutroparen *(muadhdhin)* med *adhân*, böneutropet.

Adhân:

Allâhu akbar, Allâhu akbar
Allâhu akbar, Allâhu akbar
Ashhadu an lâ ilâha illallâh
Ashhadu an lâ ilâha illallâh
Ashhadu anna Muhammadan Rasûlullâh
Ashhadu anna Muhammadan Rasûlullâh
Hayya 'ala-s-salâh. Hayya 'ala-s-salâh
Hayya 'ala-l-falâh. Hayya 'ala-l-falâh
Allâhu akbar. Allâhu akbar
Lâ ilâha illallâh

Vid morgonbönens adhân, efter *Hayya 'ala-l-falâh*, utropar man:

As-salâtu khayrun mina-n-nawm

As-salâtu khayrun mina-n-nawm

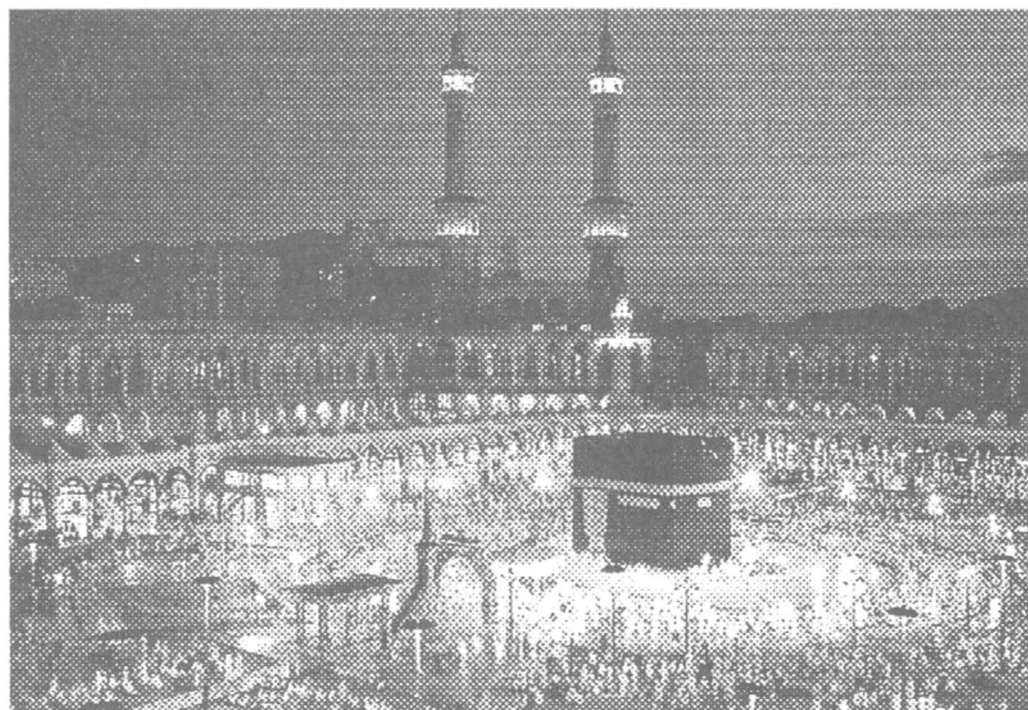
Adhân får endast utropas av män. Adhân bör utropas från ett särskilt torn *(minâra)*, men det får även ske på annan plats. Adhân skall utropas långsamt och med hög röst.

5. Att stå vänd mot qibla

Qibla är den riktning i vilken man skall vända sig vid då man utför bönen. Man vänder sig mot den heliga, välsignade *(mubârak)* byggnaden Ka'ba som ligger i staden Mecka i Saudi-Arabien. Mecka ligger i syd-östlig riktning från Sverige.

Om man inte vet i vilken riktning qibla ligger, och det inte finns någon att fråga om det, då bör man vända sig åt det håll man tror att qibla är.

Det är olämpligt att utföra bönen inför en bild där en människa eller ett djur är avbildat.

I bönen vänder man sig mot Ka'ba i Mecka

6. Beslutet att utföra bönen (niyya).

Innan man påbörjar bönen bör man i sitt hjärta ha bestämt vilken salât som skall utföras: morgonbön, middagsbön, eftermiddagsbön, kvällsbön, eller nattbön. Detta beslut, som man fattat i sitt hjärta, kallas för *niyya*. Niyya kan framsägas med en särskild formulering, antingen på svenska eller arabiska. Varje salât har sin niyya. Vid framsägandet av niyya bör man samla sina tankar och med respekt gå in i bönen. Niyya på arabiska för alla böner lyder som följer:

Nawaytu an usalliya lillâhi ta'âla salât al-waqti adâan mustaqbil al-qiblati Allâhu akbar.

Iqâma

Före niyya (vid fard, de obligatoriska bönerna) läser man *iqâma*. Iqâma lyder enligt följande:

Allâhu akbar, Allâhu akbar
Allâhu akbar, Allâhu akbar
Ashhadu an lâ ilâha illallâh
Ashhadu an lâ ilâha illallâh
Ashhadu anna Muhammadan Rasûlullâh

Ashhadu anna
Muhammadan Rasûlullâh
Hayya 'ala-s-salâh
Hayya 'ala-s-salâh
Hayya 'ala-l-falâh
Hayya 'ala-l-falâh
Qad qâmati-s-salâh
Qad qâmati-s-salâh
Allâhu akbar, Allâhu akbar.
Lâ ilâha illallâh.[1]

Sammansatta delar av salât (rukn)

Salât-bönen är sammansatt av sex delar och dessa är:

1. Inledande takbir *(iftitâhu-t-takbîr),*
2. Upprättstående ställning *(qiyâm),*
3. Koranläsning *(qirâa),*
4. Bugning *(rukû')*
5. Bugning med ansiktet ned mot marken (golvet) *(sajda)*
6. Sittande ställning då salât avslutas *(qu'ûd).*

Att stå upprätt, läsa Koranen, buga från midjan och buga sig med ansiktet mot marken utgör en rak'a. En salât kan bestå av två, tre eller fyra *rak'a*.

Inledande takbîr.

Salât inleds genom att man lyfter händerna. Med handflatorna vända mot qibla uttalar man orden *Allâhu akbar*. Männen lyfter upp händerna i höjd med öronen och berör samtidigt örsnibbarna med tummarna. Kvinnor lyfter upp händerna i axelhöjd med fingrarna utsträcka.

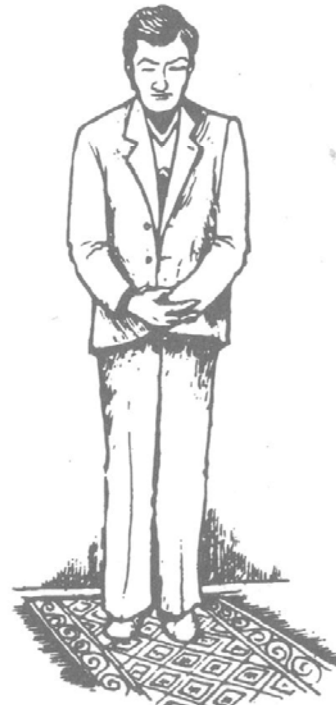
Med den inledande tekbîr *(iftitâhu-t-takbîr)* träder man in i bönen.

1. Översättningar av arabiska texter se s. 55.

Sammasatta delar av sâlat (rukn)

Inledande takbir *(iftitâhu-t-takbîr)*

Upprättstående ställning *(qiyâm)*

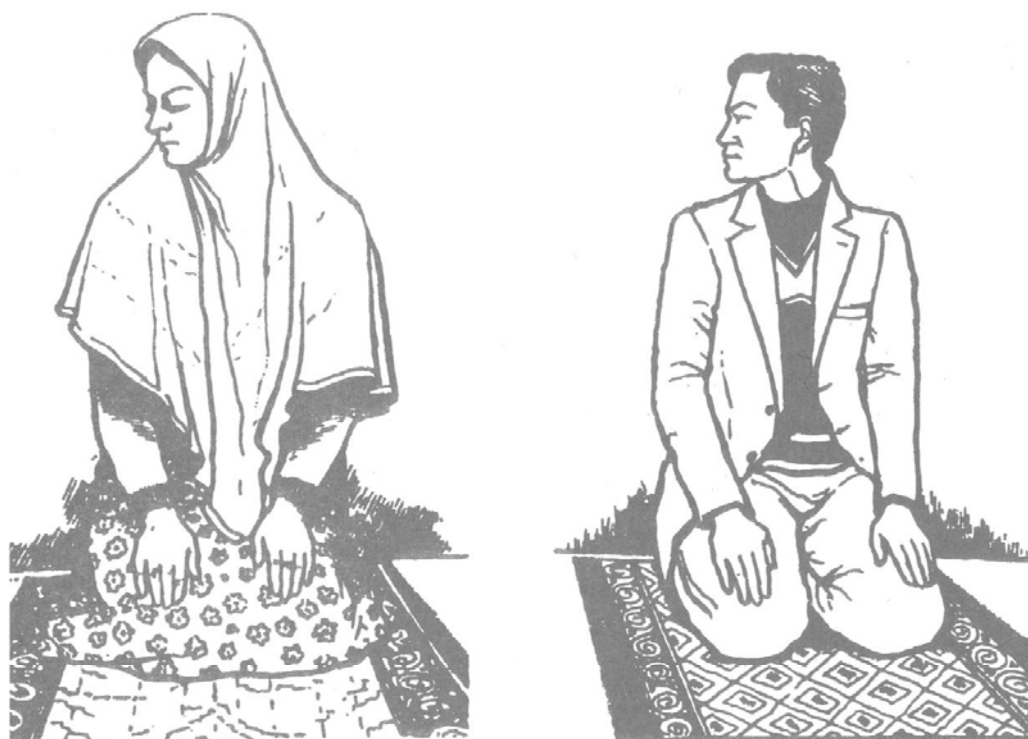

Bugning *(rukû')*

Bugning med ansiktet ned mot marken (golvet) *(sajda)*

Sittande ställning *(qu'ûd)*

Salât avslutas genom att ge *salâm*

Stående ställning vid salât (qiyâm)

Sedan man uttalat den inledande tekbîr, lägger man samman händerna, står stilla och betraktar samtidigt den plats där man skall buga sig ned med ansiktet mot marken och läser ett stycke ur Koranen. Den stående ställningen i salât heter *qiyâm*. De som p g a sjukdom eller ålder inte kan stå vid salât kan utföra bönen sittande.

När man står upprätt vid bönen läser man ur Koranen. Denna läsning heter *qirâa*. Den utföres enligt följande:

Vid första rak'a i varje salât läser man följande: *Subhânaka, A'ûdhubillâh, Bismillâh, Fâtiha* och en sûra.

Vid andra rak'a i varje salât läser man följande: Bismillâh, Fâtiha och en sûra.

Vid tredje och fjärde rak'a i fard-salât läser man följande: Bismillâh och Fâtiha.

Sûrorna Kawthar och Ikhlâs från Koranen, vilka lärs utantill, har vi citerat tidigare .

Vid salât läser man långsamt och tyst men så att man hör sig själv. När man avslutat läsningen, bugar man sig och uttalar orden *Allâhu akbar*. Orden *Allâhu akbar* kallas *takbîr*.

Subhânaka

Subhânaka Allâhumma,
wa bi hamdika,
wa tabârak-asmuka,
wa ta'âlâ jadduka,
wa lâ ilâha ghayruk.

Bugning vid salât (rukû')

Bugning av överkroppen från midjan heter *rukû'*. Under rukû' uttalar man *Subhâna rabbiya-l-'azîm*, tre gånger. Under det att man rättar upp överkroppen efter rukû' uttalar man samtidigt orden *Sami' allâhu li-man hamidah*; efter en liten paus uttalar man orden *Rabbanâ laka-l-hamd*, och under det att man uttalar orden *Allâhu akbar* bugar man ned mot marken (golvet). Under rukû' tittar man på sina fötter.

Bugning med ansiktet mot marken (sajda)

Från rukû' bugar man sig ned till marken och utför *sajda*. Först går man ned på knä, därefter sätter man handflatorna i golvet och sist näsan och pannan. Under sajda uttalar man orden *Subhâna rabbiya-l-a'lâ* tre gånger. Därefter reser man huvudet från sajda och sätter sig tillbaka på knä, varefter den andra sajda utföres. Från sajda reser man sig upp för att utföra den andra rak'a och uttalar samtidigt orden *Allâhu akbar*. Vid sajda skall man ha tårna, knäna, handflator, näsan och pannan i marken.

Sittande i salât (qu'ûd)

Efter varje andra rak'a och vid avslutningen av salât sitter man. Vid salât som endast utgöres av två rak'a

sätter man sig upp bara en gång. Vid salât som utgöres av tre eller fyra rak'a sätter man sig upp två gånger: första gången efter andra rak'a och vid avslutandet av salât. När man sätter sig upp första gången läser man *Attahiyyâtu*. Vid sista sittandet läser man *Attahiyyâtu, Salawât* och *du'â* samt *salâm*.

Attahiyyâtu, Salâwat och *Du'â* lyder som följer:

Attahiyyâtu

Attahiyyâtu lillâhi wa-s-salawâtu wa-t-tayyibâtu.
As-salâmu 'alayka ayyuha-n-nabiyyu
wa rahmatu-llâhi wa barakâtuhu.
As-salâmu 'alaynâ wa 'alâ 'ibâdillâhi-s-sâlihîn.
Ashhadu an lâ ilâha illallâh.
Wa ashhadu anna Muhammadan 'abduhû wa rasûluhû.

Salawât

Allâhumma salli 'alâ Muhammadin wa 'alâ âli Muhammad,
Kamâ sallayta 'alâ Ibrâhîma wa 'alâ âli Ibrâhîm, innaka hamîdun majîd.
Allâhumma bârik 'alâ Muhammadin wa 'alâ âli Muhammad,
Kamâ bârakta 'alâ Ibrâhîma wa 'alâ âli Ibrâhîm, innaka hamîdun majîd.

Du'â

Rabbanâ âtinâ fid-dunya hasanatan
wa fil-âkhirati hasanatan waqinâ 'adhâba-n-nâr.
Rabbana-ghfir lî wa li-wâlidayya wa li-l-mu'minîna yawma yaqûmu-l-hisâb.

Salât avslutas genom att ge *salâm*, vilket sker på följande sätt: man vänder huvudet åt höger och säger: *As-salâmu 'alaykum wa rahmatullâh.*

Sedan vänder man huvudet åt vänster och uttalar samma ord. När man uttalar orden ser man över sin egen axel.

Efter att ha gett salâm läser man:
Allâhumma anta-s-salâmu wa minka-s-salâm.
Tabârakta yâ dha-l-jalâli wa-l-ikrâm.

Vi har tidigare sett hur man sitter i salât.

Typer av salât: Fem fard- salât

Det finns två slag av salât: fard- och sunna-salât. Fard-salât är anbefalld av Gud Den Högste medan sunna-salât har rekomenderats av profeten Muhammed. Både fard- och sunna-bön utförs på samma sätt, den enda skillnaden finns i de ord man läser när man står och när man sitter. Först bör man lära sig utföra fard.

Som redan nämnts kan salât bestå av två, tre eller fyra rak'a. Man utför dem enligt följande:

Morgonbön (Sabah)

Sabahs fard-salât består av två rak'a. Man sitter efter den andra rak'a. Niyya lyder sålunda: "Jag bestämmer mig att, i Guds namn, förrätta morgonens fard".

När man utför inledande takbîr, för man samman händerna, står stilla och läser: Subhânaka, A'udhubilla, Bismillah, Fâtiha och en sûra.

När man avslutat läsningen, utför man rukû' och två sajda och reser sig upp till den andra rak'a.

Vid den andra rak'an läser man: Bismillah, Fâtiha och en sûra. Efter det utför man rukû' och två sajda och sätter sig tillbaka på knäna.

Vid sista sittningen läser man Attahiyyâtu, Salawât och Du'â och ger sedan salâm. I och med detta är sabahs fard-salât utförd.

Middagsbön (zuhr)

Middagens fard-salât består av fyra rak'a. Man sitter efter andra rak'an och vid avslutningen av

salât. Niyya lyder sålunda: "Jag bestämmer mig för att, i Guds namn, förrätta middagens fard".

De första tre rak'a utföres på samma sätt som i kvällsbönens fard-salât. Efter tredje rak'an reser man sig upp till den fjärde rak'an.

Vid den fjärde rak'an läser man också Bismillah och Fâtiha. Efter detta utför man rukû', sajda och den sista sittningen, samt ger salâm.

Kvällsbön (maghrib)

Maghribs fard-salât består av tre rak'a. Man sitter efter andra rak'an och vid avslutningen av salât. Niyya lyder sålunda: "Jag bestämmer mig för att, i Guds namn, förrätta kvällens fard".

De första två rak'a gör man på samma sätt som i morgonbönens fard. Vid första sittningen läser man Attahiyyâtu och därefter reser man sig upp till tredje rak'a.

Vid tredje rak'an läser man: Bismillah och Fâtiha. Sedan gör man rukû' och två sajda och efteråt sätter man sig tillbaka sista gången. Vid sista sittningen läser man: Attahiyyâtu, Salawât och Du'â, varefter man ger salâm.

I och med detta är maghribs fard-salât utförd.

Eftermiddagsbön ('asr)

Eftermiddagens fard-salât består av fyra rak'a. Den utförs på samma sätt som middagens fard. Niyya lyder sålunda: "Jag bestämmer mig för att, i Guds namn, förrätta eftermiddagens fard".

Nattbön ('ishâ)

Nattens fard-salât består av fyra rak'a. Den utförs på samma sätt som middagens och eftermiddagens fard. Niyya lyder sålunda: "Jag bestämmer mig för att, i Guds namn, förrätta nattens fard".

Vad som gör salât ogiltig

Salât räknas som ogiltig om man förlorar den renhet tvagningen (wudû' eller abdest) gett, om man säger något med hög röst, skrattar, ropar, gråter högljutt, hostar i onödan, eller vad som helst annat som är opassande vid utförandet av bönen.

Råd om fard-salât

Av det som sagts framgår att det är enkelt att utföra fard-salât. Förpliktad att utföra fard är man från och med att man blivit myndig, d.v.s. vid puberteten, tills man dör. Föräldrar är skyldiga att lära sina barn salât när de blivit sju år, och när de blivit tio år, att övertyga dem om att de skall utföra salât.

Fard-salât kan underlåtas när det föreligger hinder enligt trons och religionens lagar. Om tiden för utförandet av fard-salât löpt ut, bör man utföra den i efterhand så snart som möjligt. Man gör en salât i efterhand på samma sätt som den regelbundna salât, och i niyya säger man vilken salât man avser att göra i efterhand, tex: sabah, maghrib, zuhr, 'asr, 'ishâ fard-salât, och då skall niyya ha denna lydelse: "Jag bestämmer mig att, i Guds namn, förrätta morgonens fard, för vilken tiden har löpt ut". Med motsvarande lydelser för andra böner som skall utföras i efterhand.

Kvinnor kan under menstruationsperioden inte utföra salât, och behöver heller inte utföra dem i efterhand. Efter menstruationsperiodens slut börjar salât-plikten omedelbart, såväl för regelbundna som förflutna salât. Kvinnor måste därför omedelbart efter menstruationen tvätta sig över hela kroppen *(ghusul)*.

Salât i efterhand kan man utföra vid varje tidpunkt som man annars utför salât. Om man utför sabah fard-salât, och soluppgången äger rum räknas denna salât som ogiltig och måste utföras i efterhand. Om man utför 'asr fard-salât och

solnedgången inträffar under salât-bönen, räknas salât däremot som giltig.

Under resa förkortas fard-salât med fyra rak'a till två rak'a. Förkortad fard gör man på samma sätt som sabah fard-salât.

Sjuka och gamla kan göra salât sittande eller liggande (med *'ishâra)*.

Sunna-bönen

Med fard som grund för salât, förrättade Guds budbärare Muhammed, 'alayhi-s-salâm, av sin stora kärlek till Gud Den Högste, ytterligare böner i anslutning till fard. Dessa ytterligare böner kallas sunna-salât. Också vi förrättar därför sunna-böner av kärlek till Gud och hans budbärare.

Sunna-böner utför man före fard, efter fard eller före och efter fard. Sunna-bönerna omfattar fyra eller två rak'a. Sunna utföres på samma sätt som fard och den enda skillnaden består i läsningen på tredje och fjärde rek'a och första sittningen.

För att kunna utföra sunna måste man lära sig ytterligare två suror.

Sura Falaq

Bismillâhi-r-rahmâni-r-rahîm
Qul a'ûdhu bi rabbi-l-falaq,
Min sharri mâ khalaq,
wa min sharri ghâsiqin idhâ waqab,
wa min sharri-n-naffâthâti fi-l-'uqad,
wa min sharri hâsidin idhâ hasad.

Sura Nâs

Bismillâhi-r-rahmâni-r-rahîm
Qul a'ûdhu bi-rabbi-n-nâs,
Maliki-n-nâs

Ilâhi-n-nâs
Min sharri-l-waswâsi-l-khannâs,
Alladhî yuwaswisu fî sudûri-n-nâs,
Mina-l-jinnati wa-n-nâs.

Sunna och fard i de fem dagliga bönerna

Inom ramen för de fem dagliga bönestunderna utför man sunna och fard på följande sätt:

1. Morgonbön (sabah): två rak'a sunna och två rak'a fard; sammanlagt fyra rak'a.
2. Middagsbön (zuhr): fyra rak'a sunna, fyra rak'a fard och två rak'a sunna; sammanlagt tio rak'a.
3. Eftermiddagsbön ('asr): fyra rak'a sunna och fyra rak'a fard; sammanlagt åtta rak'a.
4. Kvällsbön (maghrib): tre rak'a fard och två rak'a sunna; sammanlagt fem rak'a.
5. Nattbön ('ishâ): fyra rak'a sunna, fyra rak'a fard, två rak'a sunna, samt tre rak'a witr-salât; sammanlagt tretton rak'a.

Till varje sunna-bön och till witr-bönen uttalar man niyya d.v.s sin avsikt att utföra dem.

Hur man utför sunna-bön

Sunna-salât med två rak'a utförs på samma sätt som morgons fard.

Middags-sunna, som har fyra rak'a, utförs på samma sätt som middags-fard, men på tredje och fjärde rak'an läser man dessutom efter Fâtiha en sura.

'Asr-sunna med fyra rak'a skiljer sig från middags-sunna eftersom man vid tredje rak'an läser samma ord som vid första rak'an. Vid första och sista uppsittandet läser man Attahiyyâtu, Salawât och Du'â.

Nattböns-sunna ('ishâ) utförs på samma sätt som på eftermiddags-sunna.

Råd om sunna-bönen

'Asr och 'ishâ med fyra rak'a sunna kan man förkorta till två rak'a, eller utesluta dem helt.

Middagens båda sunna, kvälls sunna och nattens sista sunna kan man utesluta om man är mycket upptagen eller utmattad.

Sabah sunna bör man dock aldrig utesluta. Om man utför sabah fard i efterhand samma dag före middag, ska man också utföra sunna. För alla andra böner gäller att sunna aldrig skall utföras i efterhand.

Witr-salât

Witr-salât är en särskild bön som utförs efter nattens sista sunna. Witr-salât har tre rak'a och utförs på samma sätt som kvälls-salât, men skiljer sig beträffande tredje rak'an.

Den tredje rak'an utföres på följande sätt: När man läst färdigt Bismillah, Fâtiha och en sura, lyfter man händerna och säger *Allâhu akbar*. Sedan för man samman händerna och läser qunut-du'â (se nedan). Sedan gör man rukû', två sajda, den sista sittningen och ger salâm.

Witr-salât är wâjib. Om denna salât gått, måste man göra den i efterhand.

Qunut-du'â

Allâhumma innâ nasta'înuka, wa nastaghfiruka, wa nastahdîka, wa nûminu bika, wa natûbu ilayka, wa natawakkalu 'alayka, wa nuthnî 'alayka-l-khayra kullahû, nashkuruka wa lâ nakfuruka, wa nakhla'u wa natruku man yafjuruka

Allâhumma iyyâka na'budu, wa laka nusallî wa nasjudu. Wa ilayka nas'â wa nahfidu. Narjû rahmataka wa nakhshâ 'adhâbaka. Inna 'adhâbaka bil-kuffâri mulhiq.

Sura Al-'Asr

Här är det en sûra till som vanligen läsas vid första rak'an under witr-salât, efter Fâtiha.

Bismillahi-r-rahmâni-r-rahîm
"Wa-l-'asr. Inna-l-insâna la-fî khusr.
Illalladhîna âmanû wa 'amilu-s-sâlihâti,
wa tawâsaw bi-l-haqqi wa tawâsaw bi-s-sabr".

Dhikr efter salât
(åminnelse av Guds, Den Högstes, namn)

När vi helt avslutar någon bön, är det skönt att läsa salâtu-t-tamjid, âyatul-kursi, tasbih och att bedja du'â.

Salatu-t-tamjîd

Alâ rasûlillâhi salawât
Allâhumma salli 'alâ Muhammadin wa 'alâ âli Muhammad.
Subhânallahi wa-l-hamdu lillâhi
wa lâ ilâha illallâhu wallâhu akbar.
Wa lâ hawla wa lâ kuwwata illâ billâhi-l-'aliyyi-l-'azîm.

Ayatu-l-kursi

A'ûdhu billâhi mina-sh-shaytâni-r-rajîm.
Bismillâhi-r-Rahmâni-r-Rahîm
Allâhu lâ ilâha illâ hû. Al-hayyu-l-qayyûm.
Lâ ta`khudhuhû sinatun wa lâ nawm.
Lahû mâ fi-s-samâwâti wa mâ fi-l-ard.
Man dhalladhî yashfa'u 'indahû illâ bi-idhnih.
Ya'lamu mâ bayna aydîhim wa mâ khalfahum
wa lâ yuhîtûna bi shay'in min 'ilmihî illâ bi mâ shâ`.
Wasi'a kursiyyuhu-s-samâwâti wa-l-arda wa lâ
ya`ûduhû hifzuhumâ wa huwa-l-'aliyyul-'azîm.

Tasbîh
När man avslutar Ayatu-l-kursi, läser man följande:

Jâ Rabbi, dha-l-jalâli, subhânallâh, varvid man uttalar *subhânallâh* 33 gånger.

Därefter läser man: *Subhâna-l-bâqî dâimâ shukur al-hamdu lillâh* och uttalar *al-hamdu lillâh* 33 gånger.

Till sist läser man *Rabbi-l-'alamîna ta'âlâ shânuhû, Allâhu akbar* och uttalar *Allâhu akbar* 33 gånger.

Som en hjälp för att räkna det man läser kan man använda en *tasbîh*, ett radband, men om man inte har något tasbîh-radband, kan man räkna på fingrarna eller på annat sätt.
Efter detta läser man:

Lâ ilâha illallâhu wahdahû, lâ sharîka lah.
Lahu-l-mulku wa lahu-l-hamdu
wa huwa 'alâ kulli shay`in qadîr.
Wa mâ arsalnâka illâ rahmatan li-l-'âlamîn".
Sedan lyfter man upp händerna med
handflatorna vända mot himlen och läser *du'â*.

Du'â efter bönen:

"A'ûdhu billâhi mina-sh-shaytâni-r-rajîm"
Bismillâhi-r-rahmâni-r-rahîm.
Al-hamdu lillâhi rabbi-l-'âlamîn.
Wa-s-salâtu wa-s-salâmu 'alâ sayyidinâ Muhammadin
wa 'alâ âlihî wa sahbihî ajma'în.
Allâhumma Rabbanâ taqabba-l-minnâ
innaka anta-s-samî'u-l-'alîm.
Wa tub 'alaynâ, yâ mawlânâ,
innaka anta-t-tawwâbu-r-rahîm.
Allâhumma sallimnâ wa sallim dînanâ,
wa lâ taslub waqtan-naz-'i îmânanâ,
wa lâ tusallit 'alaynâ man lâ yakhâfuka

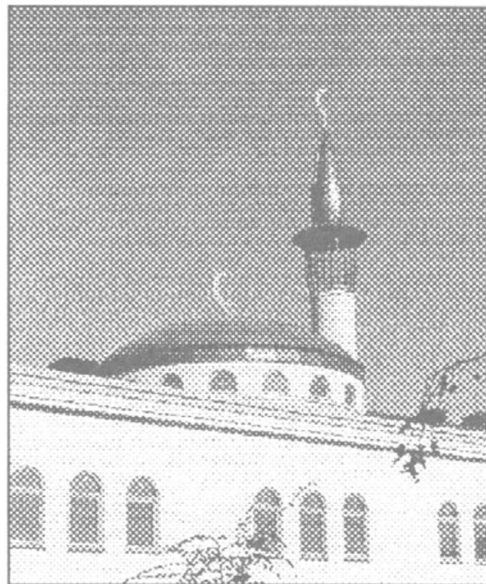
wa lâ yarhamunâ.
Wa-rzuqnâ khayrayi-d-dunyâ wa-l-âkhirati,
innaka 'alâ kulli shay'in qadîr.
Allâhumma habbib ilaynâ-l-îmâna
wa-l-islâma wa-l-ihsân.
Wa karrih ilaynâ-l-kufra wa-l-fusûqa
wa-l-'isyân,
bi-rahmatika, yâ arhama-r-râhimin.
Rabbanâ, âtinâ fi-d-dunyâ hasanatan
wa fi-l-âkhirati hasanatan
waqinâ 'adhâba-n-nâr!
Rabbanâ-ghfirlî wa li wâlidayya
wa li-l-mûminîna yawma yaqûmu-l-hisâb!
Amîn, âmîn, âmîn, yâ arhama-r-râhimîn.
Subhâna rabbika rabbi-l-'izzati
'ammâ yasifûn.
Wa salâmun 'ala-l-mursalîn.
Wa-l-hamdu lillâhi rabbi-l-'âlamîn.

Till sist berör man ansiktet med båda handflatorna och fingrarna och läser Fâtiha. I stället för du'â kan man läsa enbart Fâtiha.

Jamâ'a - gemensam salât-bön
Fard-salât utför man enskilt eller gemensamt med andra (*jamâ'a*) medan var och en för sig själv utför sunna-salât. Gemensam bön med *imâm* framför församlingen kallas *jamâ'a*. Varje *jamâ'a* har sin imâm som böneledare och en böneutropare *(muadhdhin)*.

Vid bön i jamâ'a-form träder imâmen fram och församlingen bildar rader (*saf*) bakom honom, axel vid axel. I raderna får det inte finnas luckor, varför man måste se till att varje rad blir fylld. När man ber tillsammans under den stående ställningen är det bara imâmen som läser medan alla övriga iakt-

tar tystnad. Alla läser däremot tyst subhânaka vid första rak'a. Gemensam bön utförs i moskén, men kan även utföras på en annan plats (i ett bostadsrum, i trädgården, på åkern osv.). När man ber tillsammans bör man lägga till orden: "Jag följer denna imâm (*Iqtadaytu bi hâdha-l-imâm*)". Personen som ber bakom imâmen kallas *muqtadi*. Vid kvälls-, natt- och morgon-bönerna läser imâmen Koranen högt, medan han vid middags- och eftermiddagsbönerna läser tyst. Muqtadin uttalar inte "Sami'a llâhu liman hamidah" när han reser upp från rukû', utan säger bara: "Rabbanâ laka-l-hamd".

Moské i Stockholm

Om moskén

När Guds budbärare Muhammed, 'alayhi-s-salâm, utvandrade från Mecka till Medina (*hijra*), byggde han genast en moské och grundade den islamiska församlingen. Moskén är en muslimsk plats för tillbedjan och samtidigt en läroanstalt. Varje muslim bör vårda sig om sin moské och sköta den.

En moské har sin imâm, sin muadhdhin och sin förvaltare (*mutawalli*). Imâmen leder församlingen i salât och undervisar om tron, muadhdhin kallar till salât medan mutawalli ansvarar för själva egendomen och moskéns skötsel och underhåll (*waqf*).

Övriga böner

Förutom de fem regelbundna dagliga tidebönerna skall man göra ytterligare några salât, nämligen jum'a-, bayram/'id-, janâza-, tarâwîh-salât osv.

Jum'a

På fredagar, i stället för middagsbön, skall män utföra jum'a-salât. Under denna salât är det obligatoriskt (fard) att imamen håller en predikan (*khutba*), varefter två rak'a utföres gemensamt. Därutöver utför man också sunna-salât individuellt.

Jum'a salât förrättas således på följande sätt:

Först gör man fyra rak'a jum'a sunna individuellt. Imâmen läser khutba varefter man gör de två rak'a jum'a fard-salât gemensamt. Efter fard-salât bör man göra fyra rak'a jum'a sunna till individuellt.

Därefter kan man göra fyra rak'a *âkhir-az-zuhr* och två rak'a *sunnat-al-waqt*.

Jum'a-sunna före och efter fard gör man på samma sätt som sunna vid middagsbönen. Akhir-az-zuhr gör man på samma sätt som middagsbönens fard och sunnat-al-waqt som sista sunna i middagsbönen.

Imâmens fredagspredikan kallas *khutba* och kan behandla Guds härlighet, Profetens tacksamhet och kan även ge råd till åhörarna. Khutban hålls från en hedersplats som kallas *minbar*. Man bör lyssna till predikan med respekt och uppmärksamhet. En del av khutban hålls på arabiska och en del på landets språk.

Niyya inför jum'a fard låter så här: "Jag bestämmer mig att, i Guds namn, förrätta jum'a-fard under ledning av denne imam".

Sunna niyya: "Jag bestämmer mig att, i Guds namn, förrätta jum'a-sunna".

Om man vill göra âkhir-az-zuhr och sunnat-al-waqt, skall man nämna detta i niyya.

Om någon missar jum'a, skall vederbörande förrätta vanlig middagsbön. På platser där man ber jum'a, utför man inte middagsbönen gemensamt.

Det är bäst att utföra jum'a i huvudmoskén. Minsta församling för jum'a-bönen är en imâm och tre vuxna män.

Salât på bayram-dagen ('îd)

Vid *bayram-* eller *'îd*-festen på morgonen gör man två rak'a bayramsbön. Tidpunkten för bayrambönen är en halv timme efter soluppgången. Bönen kan dock förrättas ända fram till middagen. Niyya lyder: "Jag bestämmer mig att, i Guds namn, förrätta bayram-bönen under ledning av denne imâm".

Det finns två slags bayram-salât: den som man utför vid ramadans slut och den som utförs vid *kurbân* (se nedan).

Bayram-salât utför man på samma sätt som jum'a-fard-salât med tillägg av tre takbîr vid båda rak'a när man lyfter upp händerna. Vid den första rak'a gör man takbîr före läsningen, och på den andra efter läsningen. Efter salât håller imamen khutba.

Om man vid ramadans slut av någon anledning inte utfört bayram-salât första dagen, kan man göra det andra dagen och vid kurban-bayram även på tredje dagens morgon.

Vid första rak'a bayram-salât gör man takbîr efter subhânaka-läsningen. Bayram-salât är wâjib.

Janâza-salât

Janâza-salât utför man för de döda, tillsammans med församlingen och endast stående. Janâza-salât är en gemensam fard (*fard al-kifâya*) för alla muslimer på den ort där den döde avlidit eller där den döde muslimen skall begravas. Alla muslimerna på orten är inte förpliktigade att utföra bönen, det räcker att några gör det. Om ingen av muslimerna på orten gör janâza för en död muslim, begår alla invånarna en synd.

Janâza-salât bör man göra för varje avliden muslim, kvinna såväl som man, vuxen såväl som barn, dock inte för ett dödfött spädbarn. Janâza-salât är alltså en speciell bön för de döda.

Janâza gör man så: Den avlidnes kropp skall vara tvättad, svept i en vit duk (*kafîna*), bestänkt med något välluktande och nedlagd i en kista (*tâbût*). Denna står framför församlingen med högra sidan mot qibla. Imâmen står vänd mot den avlidnes bröst, och församlingen står bakom honom i rader. Niyya lyder så: "Jag bestämmer mig att, i Guds namn, förrätta janâza-salât, till Guds pris och till Profetens välsignelse och med du'â för den döde, under ledning av denne imâm".

Efter den inledande takbîr läser man för sig själv subhânaka med tillägget *wa jalla thanâuka* före orden *wa lâ ilâha ghayruka*. Därefter uttalar imâmen och församlingen *Allâhu akbar* en andra gång men utan att lyfta händerna. Därefter läser man salawât, uttalar *Allâhu akbar* för tredje gången och läser du'â. Efter du'â uttalar man *Allâhu akbar* för fjärde gången och ger salâm. När man står i janâza-salât håller man händerna samman likandant som i vanlig salât. Du'â kan vara densamma som man läser när man sitter i salât. Efter salâm läser alla Fâtiha för den döde och bär honom till begravningsplatsen. Janâza utförs enbart av män.

En mans grav bör vara en halv manshöjd djup och en kvinnas upp till brösthöjd. Den dödes högra sida skall vara vänd mot qibla.

En muslim är förpliktad att minnas sina döda. Särskilt bör man komma ihåg och minnas sina avlidna föräldrar. Då man besöker sina dödas gravar läser man Fâtiha. Sûror som man lärt sig kan man också läsa till minnet av avlidna.

Tarâwîh-salât

Under månaden ramadân, efter nattbönens andra sunna, gör man tarâwîh-salât. Tarâwîh-salât har tjugo rak'a. Man sitter efter varannan rak'a . Salâm ger man efter varannan eller efter var fjärde rak'a. Niyya lyder så: "Jag bestämmer mig att, i Guds namn, förrätta tarâwîh-salât". Vanligen gör man tarâwîh i församlingen. Tarâwîh-salât gör man på samma sätt som eftermiddagsbönens sunna. Även tarâwîh-salât är sunna.

Tahiyyat-al-masjid

När man besöker en moské gör man två rak'a salât för att uttrycka sin vördnad. Denna salât kallas tahiyyat-al-masjid och förrättas på samma sätt som morgonens fard.

Att inte hinna till jamâ'a och förrätta bön i efterhand

En person som inte kommit i tid till jamâ'a och missat en rak'a, kallas *masbûq*. När imâmen vid bönens slut ger salâm åt höger skall en masbûq resa sig upp för att förrätta de moment i bönen som han missat. Om han hinner i fatt imâmen vid rukû' räknas det som om han hunnit hela rak'a.

Om en masbûq kommer till andra rak'a, skall han förrätta första rak'a, den sista sittningen och ge salâm.

Vid sittningen läser en masbûq upp attahiyyâtu och väntar tills att imâmen ger salâm, varvid han reser sig upp och utför den del som de andra har förrättat. Om han eller hon läser salawât och du'â, så skadar det inte, men det är bättre att tystna efter attahiyyâtu.

Om en masbûq blivit försenad i salât där imâmen läser högt (maghrib, 'ishâ, sabah), skall han enbart säga den inledande takbîr tyst, men subhânaka skall läsas i efterhand i fortsättningen av den del av salât som missats. Om han däremot blivit försenad till en salât där imâmen läser tyst (middag och eftermiddag), skall han läsa subhânaka både vid början och vid fortsättningen av den resterande bönedelen.

Om en masbûq hinner upp imâmen på tredje rak'a maghrib fard skall han göra den första rak'a, göra första sittningen, sedan resa sig upp, förrätta den andra rak'a och den sista sittningen. Vid den första rak'a som han gör i efterhand skall han läsa: subhânaka, a'ûdhubillah, bismillah, Fâtiha och en sûra, och på den andra rak'a som han gör i efterhand ska han läsa bismillah, Fâtiha och en sûra.

Om en masbûq hinner ifatt imâmen vid den tredje rak'a, när salât har fyra rak'a (middag, eftermiddag och natt), skall han i efterhand utföra första och andra rak'a, den ena efter den andra, och förrätta sista sittningen, samt ge salâm.

Om en masbûq hinner ifatt imâmen vid den fjärde rak'a, skall han göra den första rak'a i efterhand och göra den första sittningen, och sedan utföra den andra och den tredje rak'a i efterhand och göra sista sittningen.

Om en masbûq hinner ifatt imâmen vid sista sittningen före salâm, skall han, när imâmen ger första salâm, resa sig upp och förrätta alla rak'a i rätt ordning, precis som vanligt. Om han hinner utföra dem till sista sittningen, räknas det som om han hunnit göra salât i jamâ'a.

När man gör salât i efterhand måste man komma ihåg att man måste sitta efter två rak'a. Därför, om man hinner ifatt imâmen på tredje rak'a kväll-, eller fjärde rak'a vid middags-, eftermiddags- eller nattbönen, skall man utföra den första rak'a och sitta, eftersom man gjort två rak'a, och sedan utföra andra rak'a i efterhand.

När man gör den första rak'a i efterhand skall man när man står upp läsa subhânaka, a'udhubillah, bismillah, Fâtiha och en sûra, och när man gör andra rak'a läser man bismillah, Fâtiha och en sûra. När man gör tredje eller fjärde rak'a, läser man när man står upp endast bismillah och Fâtiha.

Om man kommer försent till tarâwîh-salât bör man först utföra 'ishâ-fard och sista sunna och sedan börja salât i församlingen. När imâmen ger första salâm vid sittningen efter tjugonde rak'a, skall en masbûq resa sig upp och utföra de rak'a som de övriga redan har utfört. När han avslutar tarâwîh i efterhand skall han även utföra witr-salât. Vid tarâwîh-salât behöver en masbûq endast utföra de rak'a som har utförts mellan de två sista salâm. Tidigare rak'a kan han utesluta.

Jum'a-salât gör man i efterhand som sabah-fard. Även bayram-salât kan man utföra i efterhand, men då måste man tyst läsa de takbîr som hör till.

Glömska och försummelser vid salât

När man av en händelse vid salât råkat utföra något annorlunda än vad föreskrifterna kräver (t.ex. uteslutit Fâtiha, en sûra eller första uppsittandet), bör man utföra *sahwi-sajda*, vilket sker på följande sätt: Efter att ha gett salâm åt höger gör man två sajda, och läser därefter attahiyyâtu, salawât och du'â, och ger salâm.

Om man medvetet, eller avsiktligt, förrättat salât fel bör man upprepa den i sin helhet.

Salât - syfte och ändamål

Salât är det mest fullkomliga sättet att visa Gud sin vördnad och tacksamhet. Att lyfta händerna, stå stilla, buga från midjan, buga sig ned till sajda och sätta sig upp är fysiska rörelser genom vilka man visar Skaparen, Gud, jalla shânuhu, sin respekt och tacksamhet. De är uttryck för förhärligande och ära, respekt och tacksamhet, dyrkan och tillbedjan. Det är det mest fullkomliga medlet i vår andliga fostran och det skönaste sättet att nalkas Gud. Denna form av *'ibâda* (gudsdyrkan) har utövats av alla profeter från Âdam till Muhammed, 'alayhim as-salâm. Syftet med salât är att komma ihåg Gud och nalkas Gud, jalla shânuhu.

Genom sina sex villkor knyter salât oss till livet och kräver engagemang i livet. För att kunna förrätta salât bör man vara kroppsligen ren och ordentligt klädd och för att kunna fullgöra dessa plikter, måste man känna till föreskrifterna rörande renlighet och klädsel. Som förpliktelse är salât mycket förtjänstfull för såväl den enskildes som hela gemenskapens hygien och hälsa.

Alif-Lâm-Mîm

Förutom de sûror som man lärt sig utantill är det viktigt att även kunna *Alif-lâm-mîm*, dvs början av sûrat al-Baqara och lyder enligt följande:

Bismillâhi-r-Rahmâni-r-Râhîm
Alif-lâm-mîm. Dhâlika-l-kitâbu lâ rayba fîh.
Hudan lil-muttaqîn.
Alladhîna yûminûna bil-ghaybi wa yuqîmûna-s-salâta
wa mimmâ razaqnâ hum yunfiqûn.
Walladhîna yûminûna bimâ undhila ilayka
wa mâ undhila min qablika
wa bil-âkhirati hum yûqinûn.
Ulâika 'alâ hudan min rabbihim
wa ulâika humu-l-muflihûn.

Översättningar av arabiska texter till svenska

Det är lärorikt och viktigt att kunna översättningarna av de arabiska texter som läses vid salât. Tidigare har vi lärt oss översättningarna av Fâtiha och sûrorna Kawthar och Ikhlâs, och här skall vi lära oss ytterligare några texter i översättning.

Översättning av *adhân*
"Allâh är störst!
Jag vittnar om att det inte finns någon gud utom Gud

Jag vittnar om att Muhammed är hans budbärare
Kom till bön!
Kom till frälsning!
Allâh är störst!
Det finns ingen gud utom Gud (Allâh)!"

Första raden läser man fyra gånger, de andra fem två gånger och den sista en gång.

Efter raden "kom till frälsning" vid kallelsen till morgonbönen lägger man till "Bön är bättre än sömn", vilket också läses två gånger.

Översättning av Subhânaka

"O min Gud! Jag ärar och lovprisar Dig. Välsignat är ditt namn. Ditt majestät är upphöjt. Det finns ingen gud utom Du."

Översättning av suran Falaq (Gryningens Herre)

I Guds, den Nåderikes, den Barmhärtiges namn!

1. Säg: "Jag söker skydd hos gryningens Herre,
2. mot det onda i det som Han har skapat,
3. mot det onda i nattens tätnande mörker,
4. mot det onda från dem som blåser på knutar,
5. och mot det onda i avunden från den som avundas."

Översättning av suran Nâs (Människornas Herre)

I Guds, den Nåderikes, den Barmhärtiges namn!

1. Säg: "Jag söker skydd hos människornas Herre,
2. människornas Konung,
3. människornas Gud,
4. mot det onda som den förrädiske frästaren
5. viskar i människornas hjärtan,
6. (och viskar) genom (onda) osynliga väsen och (deras likar bland) människorna."

Översättning av suran 'Asr (Den flyende tiden)

I Guds, den Nåderikes, den Barmhärtiges namn!

1. Vid den flyende tiden!
2. Människan förbereder helt visst sin egen undergång,
3. Utom de som tror och lever ett rättskaffens liv och råder varandra (att hålla fast vid) sanningen och råder varandra (att bära motgångarna med) tålamod.

Översättning av Attahiyyâtu

"Var hälsad o Gud; till dig hör böner och goda ting. Frid över dig, o Profet, och Guds barmhärtighet och välsignelse över dig. Frid vare över oss och över Guds trogna tjänare.

Jag vittnar om att det inte finns någon gud utom Gud

och jag vittnar om att Muhammed är hans tjänare och budbärare".

Översättning av Salawât

"O Gud, bringa välsignelse över Muhammed och över Muhammeds efterkommande såsom du bringade välsignelse över Ibrâhîm och Ibrâhîms efterkommande. Du är den Prisvärde och Ojämförlige.

O Gud, bringa överflöd över Muhammed och hans efterkommande såsom du bringade överflöd över Ibrâhîm och hans efterkommande. Du är den Prisvärde och Ojämförlige.

O vår Herre, ge oss gott i detta liv och i det kommande och beskydda oss från helvetets plåga.

O vår Herre, förlåt mig, mina föräldrar och de troende på räkningens dag".

Översättning av Qunut du'â

"O Gud, vi söker hjälp, förlåtelse och ledning från dig, vi tror på dig och vi söker din misskund. Vi överlåter oss åt dig. Med allt gott prisar vi dig och tackar dig. Aldrig förnekar vi dig. Den som bryter mot dig avvisar och lämnar vi.

O Gud, dig dyrkar vi och åt dig förrättar vi bönen och bugar vi. Mot dig strävar vi och söker skydd. Vi hoppas på din barmhärtighet och fruktar din plåga. Din plåga skall nå de otrogna."

Översättning av Ayatu-l-kursi (Al-Baqarah, 255)

"Gud - det finns ingen gud utom Han, den levande, skapelsens evige Vidmakthållare.

Slummer överraskar Honom inte och inte heller sömn. Honom tillhör allt det som himlarna rymmer och det som jorden bär. Vem är den som vågar tala (för någon) inför Honom utan Hans tillstånd?

Han vet allt vad människor kan veta och allt som är dolt för dem och av Hans kunskap kan de inte omfatta mer än han tillåter.

Hans allmakts tron omsluter himlarna och jorden. Att värna och bevara dem är för Honom ingen börda. Han är den Höge, den Härlige".

Översättning av du'â efter salât

"Lovad vare Gud, världarnas Herre. Välsignelse och frid över Muhammed, hans efterkommande och alla hans närstående. O vår Gud och Herre, ta emot våra böner. Du är den som hör och vet. Tag emot vår ånger, ty du är förlåtande och mild.

Och Gud, bevara oss och vår tro, och i dödens stund bevara vår tro hos oss. Överlämna oss inte till dem som inte fruktar dig och som ej visar oss barmhärtighet. Giv oss allt gott i denna världen och i nästa. Du är mäktig att göra allt.

O Gud, styrk vår kärlek till tron och till islam och till goda gärningar, och bevara oss från otro, synd och olydnad. O, vid din barmhärtighet, o du den mest barmhärtige!

O vår Herre, ge oss gott i detta liv och i det kommande och beskydda oss från helvetets plåga.

O vår Herre, förlåt mig, mina föräldrar och de troende på räkningens dag.

Amen, amen, amen, o du den mest barmhärtige.

Prisad vare din Herre, maktens Herre. Han är fjärran från vad de påstår. Och frid över budbärarna. Lovad vare Gud, världarnas Herre".

Det tredje islamiska vilkoret: Fastan under ramadân

Ramadan är den månad under vilken man fastar. Att fasta under ramadan betyder att fullständigt avstå från mat, dryck, tobaksrökning och sexuell njutning från strax före gryningen till solnedgången, i trohet mot Gud. Att fasta är en skyldighet för varje vuxen och frisk muslim, såväl man som kvinna. Före fastan bör man fatta ett beslut (niyya) att man skall fasta. Det räcker med niyya i hjärtat, men man kan också säga: "Jag har i Guds namn beslutat att hålla morgondagens fasta". Man kan fatta niyya-beslutet, om man fastar, ända fram till middagstid.

Ramadan är en månad för bön och välgörenhet, en månad för trons pånyttfödelse. I moskéerna läser man och uttolkar Koranen, och där man bor hjälper man fattiga, man tar emot och hälsar på sina anhöriga, grannar och vänner.

Under nätterna i ramadan förrättar man tarâwîh-bönen.

De tidiga morgontimmarna före fastans inträde kallas *sahûr* och då brukar man äta. *Imsâk* är tidpunkten för fastans början medan *iftâr* är den stund då man avbryter dagens fasta. Man börjar fastan med att skölja munnen, dricka vatten och uttala

niyya, och man bryter fastan med vatten och läser bismillah. Under iftâr får man inte äta för mycket medan man vid sahûr kan äta litet mer.

Fastan är mycket nyttig både för kropp och själ. Genom fastan stärker man sin vilja och sin självdisciplin, och tillämpar samtidigt årets obligatoriska diet.

Under fastan bör man avhålla sig från alla onda gärningar och även från onödigt tal.

Sjuka, resande, soldater, de som har tungt kroppsarbete, mödrar som ammar barn och andra kan avstå från fastan om den skadar hälsan, men de måste ta igen det senare, när de får chans att göra det.

Gamla och svaga och sjuka, för vilka det inte finns något tillfrisknande i utsikt, bör inte fasta, men för varje dag måste de ge *fidya* (lösen, sadaqa) upp till nivå med *sadaqat al-fitr*, om de har tillgångar.

Fastan bryts om man äter och dricker, eller röker. Om man skulle råka göra det av en slump, t.ex. av glömska, räknas inte fastan som bruten. Om man medvetet eller avsiktligt avbryter fastan bör man fasta den dagen och oavbrutet i sextio dagar till (*kaffâra*). Människor som inte fastar under ramadan begår en synd och bör göra om hela fastan senare.

'Itikâf

Från tidpunkten före iftar tjugonde dagen i ramadan ända till tidpunkten för iftar sista dagen i ramadan, skall en eller två fromma och lärda människor i församlingen under hela perioden vistas i moskén under tillbedjan ('ibada) och meditation. De lämnar endast moskén för tvagningen och för att förrätta sina naturbehov. Även Muhammed, alayhi-s-salâm, utförde 'itikâf.

Laylat al-qadr

Tjugosjunde natten under månaden ramadan heter *Laylat al-qadr*. Det är den heligaste natten på året.

Under denna natt bör man ägna sig åt tillbedjan och utföra nyttigt arbete.

Sadaqat al-fitr

Vid slutet av ramadân skall sadaqat al-fitr skänkas till de muslimer som är fattiga.

Sadaqat al-fitr motsvarar som högst värdet av 1 kg och 670 g vete eller dubbelt så mycket korn eller dadlar.

Muslimer, såväl män som kvinnor, som inte är fattiga, ger sadaqat al-fitr för sin egen och för sina minderåriga barns del.

Sista tidpunkten för överlämnandet av sadaqat al-fitr är strax före bayram bönen.

Syftet med sadaqat al-fitr-gåvan är att tillförsäkra även de fattiga möjlighet att fira bayram på ett värdigt sätt.

Sadaqat al-fitr kan ges även för islamiska församlingens behov, särskilt till underhåll för muslimska elever.

Bayram vid Ramadâns slut

Efter ramadanfastans slut utföres ramadan-bayram ('îd al-fitr) för att fira att man uppfyllt trons plikter. Vid bayram på morgonen förrättas bayram-bönen.

På bayram bör man tvätta hela kroppen, ikläda sig sina finaste kläder, parfymera sig, äta något litet innan man går till moskén, se till att komma till moskén tidigt och på vägen dit för sig själv läsa takbîr, vara glad, ge *sadaqa*, kyssa föräldrar och äldre på handen och lyckönska till bayram, besöka kusiner, grannar, vänner och skriftlärda, sluta fred med människor med vilka man varit osams osv.

Det fjärde islamiska villkoret: zakât (allmosan)

Zakât är en skatt som tron förpliktar oss till. När en muslims egendom, en kvinnas såväl som en mans, överstiger ett visst minimivärde (*nisâb*) är vederbörande skyldig att ge zakât till fattiga muslimer. I värdet för nisâb ingår inte hushållets behov eller inventarier, såsom hus och möbler, kläder och skor, verktyg och arbetsredskap, maskiner, verktyg, böcker o dyl. Zakât ger man i form av guld, silver, pengar och gods, om denna egendom varit i ens ägo i minst ett år. Zakât uppgår till en fyrtiondel av egendom (2,5%) i pengar eller gods och ges vanligen under månaden ramadân. Zakât ges till de fattiga som inte har någonting, sådana vars förtjänst av deras arbete inte räcker till livets nödtorft, personer som är skuldsatta för att de tvingats ta lån på grund av de råkat i nöd, främlingar utan råd att återvända till sin hemort, och till vuxna elever och studenter som saknar egendom.

Kusiner, nära släktingar och grannar har förtur till zakât.

Däremot får man inte ge zakât till sin make/maka, till sina barn och till sina föräldrar, eftersom dessa ändå är skyldiga att hjälpa varandra om någon av dem skulle råka i nöd och inte ha råd med det nödvändigaste.

Genom att ge zakât hjälper man andra och bidrar till kärlek och generositet människor emellan.

Det femte islamiska villkoret: hajj (vallfärden)

Hajj är en årlig sammankomst av muslimer från hela världen. Varje muslim, man som kvinna, bör i sitt hjärta åstunda, sträva efter och arbeta för att en gång i livet kunna utföra hajj.

Före avresan till hajj bör man göra följande:

1. Ångra begångna synder och besluta sig för att framdeles leva ett ordentligt liv och fullgöra sina skyldigheter mot Gud, Den Högste, och mot medmänniskorna.
2. Fullgöra försummade skyldigheter och betala tillbaka lån, samt be de människor man förolämpat om förlåtelse (*halâl* med varje person).
3. Försäkra sig om att familjen har medel till sitt uppehälle och att man själv har medel till att återvända från hajj. Hajj har sina särskilda föreskrifter, regler och riter som man lämpligen lär sig under själva genomförandet av hajj. Fard vid hajj är:

- att ikläda sig särskilda kläder (*ihrâm*),
- att leva gemensamt, förrätta salât och lyssna på khutba på 'Arafât-platsen vid Mecka,
- förrätta vandringen runt Ka'ba (*tawâf*).

Kurban-bayram

På tionde dagen av månaden *dhu-l-hijja* börjar kurbân-bayram (*'îd al-adhâ*). Det är den andra stora årliga muslimska högtiden. På bayram på morgonen förrättar man bayram-bönen. Denna bön utföres som vid ramadan-bayrambönen.

Fr.o.m. morgonbönen dagen före kurbân-bayram ända till eftermiddagsbönen den fjärde dagen av kurbân-bayram läser man takbîr efter varje fard-bön. Dessa takbîrer kallas för *takbîr at-tashrîq*.

Takbîr at-tashrîq låter:

Allâhu akbarul-lâhu akbar,
Lâ ilâha illallâhu wallâhu akbar,
Allâhu akbar wa lillâhi-l-hamd.

Om man glömmer denna lovprisning skall man läsa den när man kommer ihåg det. Om man efter kurbân-bayram gör om vissa fard-böner, som har

förbisetts under kurbân-bayram, bör man läsa takbîr även efter dessa.

Kurbân (offer)

Varje muslim, man såväl som kvinna, som besitter egendom till värdet av en *nisâb* (mängd silver) överstigande hushållets ordinarie behov, är skyldig att för sin räkning slakta ett offer, kurbân, under kurbân-bayram.

Djuret slaktas efter bayram-bönen, och slakten kan ske ända till 'asr-bönen på bayrams tredje dag. Slakten dagen före kurbân-bayram räknas inte som offer för bayram, utan är bara allmosa, sadaqa, (vanligen för de dödas själar). Som kurbân slaktar man ett friskt och fullvuxet får, en tacka, bock, get, eller ett nötkreatur. Ett nötkreatur kan räcka till sju personer som kurbân. En del av köttet bör man dela ut till fattiga, grannar och vänner. Skinnet från offerdjuret brukar överlämnas till den islamiska församlingen för dess behov.

Närmare upplysningar om kurbânslakten kan man få i moskén under bayram.

Hijra, den muslimska tideräkningen.

Varje islamisk plikt och ritual har sin bestämda tid då den skall utföras under året. Salât är knuten till solens gång, medan fastan, zakât och hajj regleras av månens rörelse. Därför bör man kunna namnen på månaderna enligt tideräkningen i hijra-kalendern. Den muslimska tideräkningen börjar den dag då Guds budbärare Muhammed s.a.s.[2] utvandrade från Mecka till Medina (*hijra*).

Månadernas namn i hijra-kalendern är: *muharram, safar, rabî' al-awwal, rabî' al-âkhir, jumâd al-ûlâ, jumâd al-ukhrâ, rajab, sha'bân, ramadân, shawwâl, dhu-l-ka'da* och *dhu-l-hijja*.

Fredagen är veckans första dag.

De viktigaste dagarna under året är:

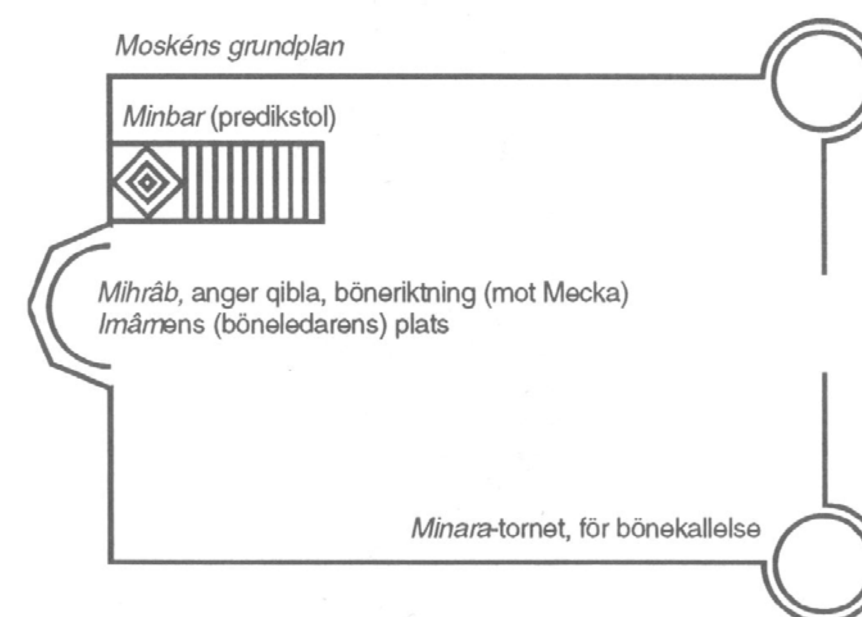
- Första muharram - nyår enligt hijra,
- Tolfte rabî' al-awwal - *mawlud ash-sharîf* (Muhammeds s.a.s. födelsedag),
- Första ramadân - början av fastemånaden,
- Första, andra och tredje shawwâl - ramadâns bayram,
- Tionde, elfte, tolfte och trettonde dhu-l-hijja - kurbân-bayram (*'îd al-adhâ*).

Förutom detta finns även fyra heliga nätter.

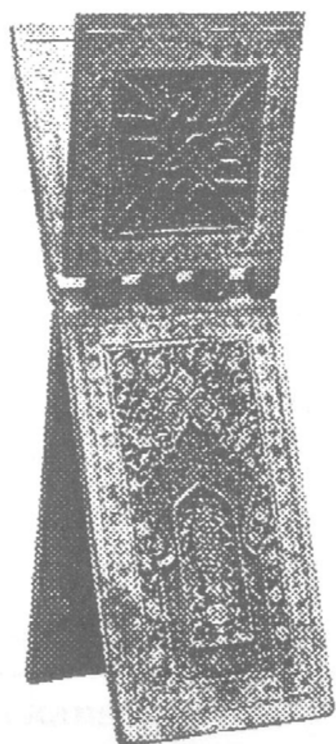
De religiösa plikterna är oss till gagn

Liksom våra fem sinnen är till gagn för vårt fysiska liv är trons fem huvudplikter till gagn för både det fysiska och det andliga livet. De fem sinnena utgöres av de fem olika organ genom vilka vi upplever det fysiska livet, medan de fem trons huvudplikter är fem olika gärningar genom vilka vår trostillhörighet kommer till uttryck: kalimat ash-shahâda genom rörelse och känsel; salât, zakât, fastan och hajj även genom hörsel, syn, smak och lukt.

En särskild vetenskap handlar om hur enskilda religiösa plikter gagnar oss.

2. s.a.s. - sallallahu 'alayhi wa sallam

Islamisk moral (akhlâq)

Moral är samling av föreskrifter eller regler om rätt beteende. Att vara moralisk betyder att hålla dessa regler, och att inte vara moralisk betyder att bryta mot dem. Källorna till den islamiska moralen är Koranen, *Hadîth* (sunna) och de stora islamiska gestalternas gärningar och föredöme.

Föreskrifterna i den islamiska moralläran indelas i tre grupper:

1. plikter mot Gud, den Allsmäktige
2. plikter mot sig själv och
3. plikter mot andra människor.

Plikter mot Gud

Mot Gud är man förpliktad att:

1. ha en fast tro på alla sex av trons huvudsanningar,
2. noggrant och med villigt sinne utföra trons akter,
3. alltid minnas att allt som Gud, den Allsmäktige, befallt är gott, och att det som han förbjudit är ont.

Plikter mot sig själv

Mot sig själv är man förpliktad att:

1. bevara hälsan och livet,
2. förädla sitt hjärta genom tro och ökad kunskap,
3. utbilda sig för arbete och försörjning,
4. vinnlägga sig om ett gott uppförande.

Plikter mot andra människor

Mot andra människor är vi förpliktade att vara goda, rättvisa, ärliga och till gagn.

Sarskilda plikter

Moraliska plikter kan vara individuella och ömsesidiga.

Hälsan och livet

Gud har begåvat oss med hälsa och liv och vi bör därför vara aktsamma om dem. För att kunna bevara hälsan och livet erfordras renlighet, föda, kläder och måttfullhet i allt i livet. Särskilt bör man vara noga med sin personliga hygien.

Mat och kläder

Gud gav oss olika slags föda att äta. Han har lärt och anbefallt oss att äta tillåten och nyttig föda och att vara måttliga.

Det är förbjudet att äta svinkött och svinfett, kött av självdöda djur, kött av djur som inte är slaktade enligt reglerna, samt blod. Det är förbjudet att dricka alla slag av alkoholhaltiga drycker.

Muslimer, män såväl som som kvinnor, bör vara välklädda men får inte gå till överdrift och pryda sig i lyx. Män får inte bära kläder av siden och prydnader av guld, medan kvinnor inte får bära korta, trånga och genomskinliga kläder.

Föda, kläder och allt annat bör vara betalt genom ärligt förtjänta medel.

Kunskap och uppfostran

Kunskap och fostran förädlar våra hjärtan och förnuft och avleder oss från onda gärningar, ord, tankar och vanor. Det räcker inte att ha bara kunskap, man bör bete sig i enlighet med sin kunskap. Beteende i enlighet med kunskap begränsar våra impulser.

God uppfostran visar vi genom att vara hövliga, ödmjuka, eftertänksamma och tålmodiga. Vi får inte vara inbilska, högmodiga, argsinta eller grymma.

Arbete och uppehälle

Man måste arbeta för att kunna tillförsäkra sig själv och sin familj god försörjning, vara i stånd att hjälpa de fattiga och hjälplösa och bidra till att främja sin tro och sitt fosterland.

Vi bör bedja Gud, den Allsmäktige, om att vårt arbete blir framgångsrikt och lyckosamt.

Goda vanor

Hemma, i skolan och i gott sällskap får man goda vanor. På gatan och i dåligt sällskap får man dåliga vanor.

Goda vanor är t.ex. att lägga sig tidigt och stiga upp tidigt, att hålla god ordning, vara pålitlig, noggrann, allvarlig, hövlig mot äldre personer och mild mot yngre, att hälsa med salâm-hälsning, att lämna sin sittplats till äldre, att börja varje god gärning med att säga bismillah osv.

Godhet

De moraliska plikterna mot andra människor består i huvudsak i följande: godhet, sanning och rättvisa.

Godhet innebär att hysa goda tankar om andra om de förtjänar det, och i att vara förlåtande och att hjälpa andra göra goda gärningar.

Motsatsen till godhet är hat, avund och skvaller.

Sanning

Sanningen innebär följande: att tala sanning, att inte förställa sig och att uppfylla avgivna löften.

Motsats till sanningen är lögn, hyckleri (visa en falsk sida utåt) och förställning.

En människa ljuger om hon avsiktligt talar osanning eller om hennes ord och gärningar inte stämmer överens med vad hon säger eller med hennes verkliga inställning.

Vissa saker bör man inte avslöja för alla, även om de är sanna, t.ex. att berätta vad andra sagt, att avslöja andras skam, fel, hemligheter och skvaller.

Rättvisa

Rättvisa består i att varje individ får det han har rätt till och som tillhör honom, och att han i sin tur tillerkänner andra deras rätt.

Motsatsen till rättvisa är orättvisa.

Om islams moraliska plikter talas det utförligt i många böcker som behandlar sedlighet, moral och etik (*akhlâq*). I sedlighet skall vår förebild vara Muhammed s.a.s.

Ömsesidiga plikter

Människan är en varelse som är hänvisad till ett liv i gemenskap. Familjen är grundformen för livet i gemenskap och staten är den högsta formen av sådant liv. Ömsesidiga plikter berör huvudsakligen relationerna mellan make och maka, föräldrar och barn, släktingar, grannar, islamiska församlingen och hemlandet.

Man och kvinna

Varje muslim som är i stånd till det bör gifta sig och ingå äktenskap. Avtal om det gemensamma livet mellan man och hustru kallas för vigsel eller *nikâh* . För att äktenskap skall kunna godkännas, fordras följande tre villkor:

1. att båda parter, man och kvinna, skall vara vuxna, vid sina sinnens fulla bruk och gå med på äktenskap,

2. att det ej finns troshinder för vigseln och
3. att äktenskapet ingås i vittnens närvaro.

I och med att man ingår äktenskap grundar man en egen familj och tar på sig äktenskapets skyldigheter. Kontrahenterna i äktenskapet bör ömsesidig älska och respektera varandra. Mannen är skyldig att behandla sin hustru väl och försörja henne. Kvinnan är skyldig att lyda sin man i allt som inte är syndigt och att vårda sig om sin mans heder och egendom.

I berättigade fall kan äktenskapet lagligen upphävas.

Föräldrar och barn

Allsmäktige Gud har sått en ömsesidig kärlek i föräldrars och barns hjärtan. Om det inte fanns kärlek hos föräldrarna skulle barnen inte kunna leva och om det inte fanns kärlek hos barnen skulle föräldrarna kunna stå utan vård och hjälp när de blir gamla.

Föräldrarna är skyldiga:

1. att ta hand om liv och hälsa hos sina barn,
2. att sörja för att de får en god uppfostran,
3. att sörja för att de får gå i skolan, lära sig ett yrke och klara sig i livet.

Det är *sunna* att ge sitt barn ett vackert namn och att se till att pojkarna blir omskurna. En fader är skyldig att försörja sina söner tills de själva klarar sig i livet, och sina döttrar tills de blir bortgifta.

Barn har följande skyldigheter gentemot sina föräldrar: att vara tacksamma och lydliga, att respektera, älska och hjälpa dem. Om föräldrarna är sjuka och slitna måste deras barn vårda dem. Om föräldrarna är fattiga och deras barn har egendom eller god inkomst, måste de försörja sina föräldrar.

Den islamiska moralen kräver följande handlingar av barn:

1. att alltid stilla lyssna tills föräldrarna talat färdigt, även om de rättar eller förmanar,
2. att genast svara på föräldrarnas tilltal och när de kallar,
3. att inte svara sina föräldrar snäsigt,
4. att resa sig upp för sina föräldrar och att inte tränga sig före dem,
5. att vinnlägga sig om att vara sina föräldrar till lags i varje berättigat fall,
6. att nämna avlidna föräldrar med du'â och att i deras namn ge sadaqa eller hjälp,
7. att vårda sig om vännerna till döda föräldrar.

Släkt

Övriga släktingar bör man vårda sig om. Närmast efter föräldrarna kommer ens bröder och systrar och deras barn, därefter farbröder, morbröder, mostrar, fastrar och deras barn. Även avlägsna släktingar bör man besöka, hjälpa, vårda sig om och ständigt hålla kontakt med.

Att hjälpa släktingar kan inte göras på andra människors bekostnad.

Grannar

Grannar är invånarna i ett område, samhälle eller by. Grannarnas plikter är:

1. att hälsa varandra och bemöta varandra väl,
2. att inte göra något ont mot varandra,
3. att i händelse av tvister vinnlägga sig om att sluta fred så fort som möjligt,
4. att vårda sig om varandras heder och egendom,
5. att hjälpa och stödja varandra,
6. att besöka varandra i glädje och sorg,
7. att hysa omsorg om varandra.

Det islamiska trossamfundet

Alla muslimer är bröder och systrar enligt sin tro. Flera muslimer bildar en förening eller grupp (*jamâ'a*), flera sådana föreningar utgör en stor *jamâ'ât*, och flera stora jamâ'ât utgör en församling (*jam'iyya*). Mot dessa föreningar och grupper har muslimer vissa förpliktelser. Dessa är:

1. Att bedja tillsammans (i jamâ'a), i sina lokala moskéer, nära sina hem,
2. att bedja jum'a (fredagsbönen) och bayram-bönen i stora moskéer,
3. att vårda sig om den religiösa verksamheten och underhållet av moskén och andra religiösa institutioner.

Alla muslimer i världen kallas för Muhammeds umma, den islamiska gemenskapen.

Hemlandet

Hemlandet är det land där vi föddes eller det land där vi lever. Enligt islâm bör en muslim älska sitt hemland och känna ansvar för det.

Det är en muslims plikt

1. att rätta sig efter lagarna i sitt land och fullgöra sina samhälleliga plikter,
2. att hjälpa till att bygga upp och utveckla landet,
3. att försvara det när det är i fara,
4. att odla och sprida kärlek mellan sina landsmän.

Synder

Tro är given av Gud åt människor för att få dem att frivilligt göra det som är gott. Tron förbjuder allt som är ont och skadligt för kroppen eller själen, hjärtat eller förnuftet, egendomen eller hedern.

Den som gör det som är förbjudet enligt tron, begår en synd.

Synd är en avsiktlig överträdelse eller försummelse av rituella eller moraliska plikter. En synd är en ond handling och medför svåra konsekvenser både i denna och den kommande världen. Synd kan man begå mot Gud, den Allsmäktige, mot sig själv och mot andra människor.

Synd mot Gud, den Allsmäktige, är varje brott mot och försummelse av Hans befallningar.

Synd mot sig själv är varje brott mot och försummelse av ens rituella och moraliska plikter.

Synd mot andra människor är allt sådant med vilket man skadar andra till liv, hälsa, egendom eller heder.

Synd är också att plåga djur och att döda dem i onödan, att förstöra växter i onödan osv.

De svåraste synderna är:

1. att svära vid Gud jalla shânuhû
2. att svära vid Profeten och att häda tron och det heliga,
3. att begå mord och självmord,
4. att förolämpa sina föräldrar,
5. att bära falskt vittnesbörd och begå mened,
6. att stjäla och ockra,
7. att idka skörlevnad och berusa sig,
8. att ständigt synda, även i mindre viktiga angelägenheter.

Att svära vid Gud och Profeten och att häda tron och det heliga innebär att ta avstånd från tron, och efter en sådan akt bör man ångra sig och åter inträda i tron. Att svära vid Gud gör alla tidigare gjorda goda gärningar om intet.

Tawba (ånger)

Om man gjort någon synd, avsiktligt eller av slump bör man ångra sig (göra *tawba*). För materiella skador och uttalade förolämpningar bör man komma överens (göra *halâl*). Tawba gör man vanligen med följande ord: Fast och ärligt, av uppriktigt hjärta beslutar man att aldrig mera begå en viss gärning, varefter följande ord av ånger (tawba) uttalas: *Astaghfirullâh, astaghfirullâh, astaghfirullâha wa atûbu ilayh* - "Barmhärtige Gud, jag ångrar ärligt den synd jag begått och ber om Din förlåtelse". När man sagt detta, läser man *Âmantu billâhi* och *Kalimat ash-shahâda*.

Om man misslyckas och åter syndar, bör man ångra sig igen.

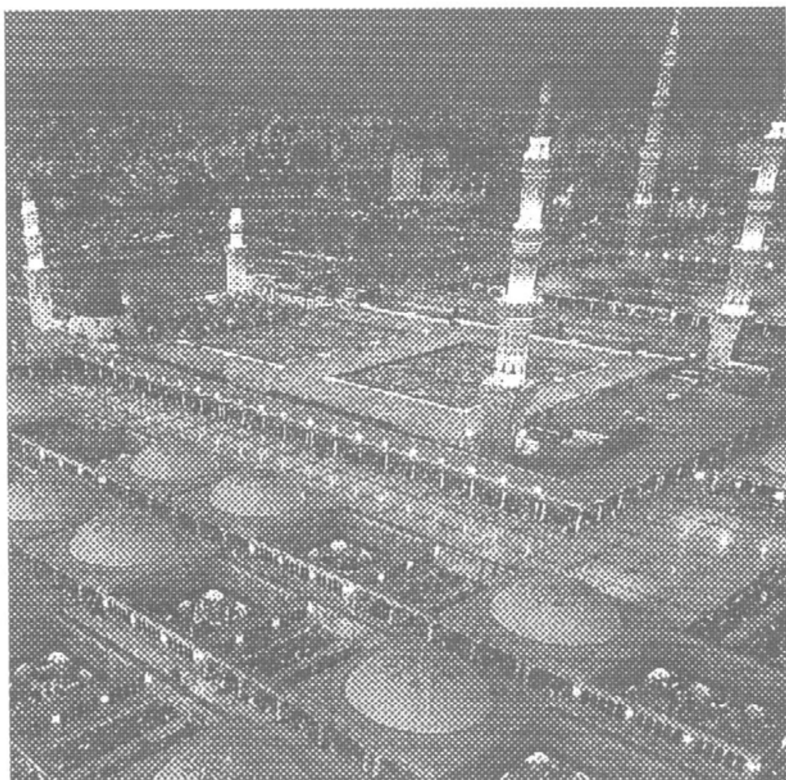
Under ramadân och under nätterna före de båda bayram bör man särskilt uttrycka ånger för de synder man begått och be Gud, den Allsmäktige, om förlåtelse.

Det är lämpligt att göra tawba varje natt innan man somnar.

Det islamiska dagsschemat

1. Genast när du vaknar om morgonen skall du med glatt hjärta tänka på Gud, göra tvagningen och förrätta morgonbönen! Försumma aldrig detta!
2. Vinnlägg dig om renlighet och ordning. Gå med glädje till din sysselsättning! Fullgör dina sysslor flitigt och ordentligt!
3. Var artig, vänlig och varsam i umgänget med andra! Undvik tvetydiga ord!
4. Tänk på Gud under dagen, passa tiderna för bönerna och bemöda dig om att förrätta åtminstone en salât i en moské!
5. Sätt dig aldrig till bords utan att ha tvättat händerna! Innan du börjar äta, läs *Bismillah*, och säg *Al-hamdu lillâh* efter maten. Tvätta händerna även efter maten! Ät måttligt och var nöjd med det som du har!

6. Akta dig för synder och undvik dåligt sällskap! Var inte overksam utan var till hjälp såväl i arbetet som hemma och även för dina närstående!
7. Gå inte till sängs förrän du förrättat nattbönen! När du ligger i sängen, läs ur Koranen vad du kan utantill och överlämna dig till Guds barmhärtighet! Sov inte för länge!

Profetens moské i Medina

Nagot ur den islamiska historien

Profeter före profeten Muhammed

Vår tro lär oss att Gud, den Allsmäktige, skapade människan. Den första människan var Âdam. Från Âdam och hans hustru Hawwâ (Eva) härstammar hela människosläktet.

Under tidernas gång, allteftersom människosläktet tillväxte i mognad och förstånd, sände Gud, den Allsmäktige, sina budbärare, profeterna, för att de skulle undervisa folken i den rätta tron och lära dem hur de skulle kunna leva tillsammans. Profeterna var de visaste och klokaste männen i sin tidsålder. Den förste profeten är Âdam och siste är Muhammed. Alla profeter lärde människorna samma tro (islâm).

Det är inte känt när den första människan skapades. Inte heller känner vi till namnen på samtliga profeter. Men i Koranen nämns följande profeter vid namn:

Âdam (Adam), Idrîs, Nûh (Noah), Hûd, Sâlih, Ibrâhîm (Abraham), Ismâ'îl (Ismael), Ishâq (Isak), Lût (Lot), Ya'qûb (Jakob), Yûsuf (Josef), Shu'ayb, Mûsâ (Mose), Hârûn (Aron), Dâwûd (David), Sulaymân (Salomo), Ayyûb (Job), Dhulkifl, Yûnus (Jona), Ilyâs (Elia), Al-yasa'a (Elisa), Dhakariyyâ (Sakarja), Yahyâ (Johannes), 'Isâ (Jesus), 'Uzayr, Luqmân, Dhul-qarnayn (Alexander den Store) och Muhammed.

De mest kända profeterna (*Ulu-l-'azm*) är: Nûh (Noa), Ibrâhîm (Abraham), Mûsâ (Mose), 'Isâ (Jesus) och Muhammed.

Guds profet Muhammed

Muhammeds födelse och liv före kallelsen till profet

Guds budbärare Muhammed föddes den 12 rabi'ul-awwal, en måndag, i augusti månad år 570 i staden Mecka på Arabiska Halvön. Hans far hette Abdullah och hans mor Âmina. Muhammed tillhörde den respekterade familjen Hâshim inom Quraysh-stammen. Fadern dog två månader före hans födelse och modern när Muhammed blott var sex år gammal. Efter moderns död blev Muhammed omhändertagen av sin farfar Abdul-Muttalib, som dock avled efter två år. Då togs Muhammed om hand av sin farbror Abû Tâlib. Både farfar och farbror vårdade sig om Muhammed som vore han deras eget barn. Hos Abû Tâlib stannade Muhammed tills han var 25 år gammal. Då gifte han sig med en respekterad änka, Khadîja och flyttade över till hennes hus. Muhammed hjälpte sin farbror i hushållet och i hans handelsrörelse när han var hos honom och sedan han flyttat till Khadîja blev han självständig handelsman.

Muhammed visade redan från sin födelse tecken på att han skulle bli en stor gestalt, en Guds profet. Dessa tecken gjorde sig märkbara genom hela hans liv före kallelsen till profet. Som barn var han särskild snäll och hövlig. Han talade alltid sanning och undvek allt ont. Alla tyckte om honom och bemötte honom välvilligt. Han behöll genom ynglingaåren detta sätt. På grund av sitt särskilt goda uppträdande benämndes Muhammed *al-amîn*, den pålitlige. Han kunde inte skriva, eftersom skrivkonsten vid denna tid inte var utbredd i Mecka, men han ansågs vara den bäste och mest hövlige mannen i staden. Han tillbad aldrig statyer, d.v.s. avgudabilder, som annars var brukligt bland araberna vid denna tid. När han blev självständig köpman anförtrodde människor honom sina dyrbaraste ägodelar för förvaring. Han var alltid ren och skötsam. Han var en känd som en föredömlig medborgare i sin hemstad.

Muhammeds profetskap

Vid fyrtio års ålder drog sig Muhammed tillbaka i ensamhet. Han brukade gå till en grotta, som kallades *Hîrâ*, i närheten av Mecka och där satt han under dagarna och mediterade över världen och livet. I ett sådant meditativt tillstånd såg han en dag ängeln Gabriel och hörde orden: "Läs upp, i din Herres namn, Han som skapat allt ur klumpar av blod!" Detta var den första uppenbarelsen. Från och med denna stund började Muhammed regelbundet ta emot Guds uppenbarelser och att som Guds budbärare kalla människor att anta islam som sin tro.

Uppenbarelserna och kallelsen till människorna att anta islam pågick under tjugotre år, varav tretton i Mecka och tio i Medina. Under denna tid spreds islam ut över Arabiska Halvön och även utanför dess gränser. Från Mecka utvandrade Muhammed till Medina. Denna utvandring kallas *hijra*. I Medina lät Muhammed bygga en moské och grundade det islamiska samfundet. Vid sextiotre års ålder upptogs Guds Profet Muhammed i den andra världen. Profetens kropp är begravd i hans moské i Medina.

Muhammeds liv och verk är en förebild som man bör ha framför sig. Muhammeds ord och vittnesbörden om hans verk kallas för Hadîth.

Mawlid är Muhammeds födelsedag; *Hijra* är den dag då Muhammed utvandrade till Medina efter att ha lämnat Mecka. Både dessa dagar firar muslimerna som högtider. Från Hijra utgår den muslimska tideräkningen (Hijra-kalendern), och som högtidlig religiös fest firar muslimerna Mawlid (mevlud) vid särskilda tillfällen under året, särskilt på tolfte Rabi'ul-awwal. Då reciteras vackra texter om Muhammed på många olika språk.

Islam efter Muhammed a.s.

Al-khulafâ ar-râshidûn

Under Muhammeds liv (570-632) antogs islam i hela den arabiska världen. Denna epok kallas för "islams lyckliga period" ('asru-s-sa'âda). De muslimer som under denna epok umgicks med Muhammed brukar benämnas *as-sahâba* (ashab), Muhammeds följeslagare.

När Muhammed dog valdes hans närmaste följeslagare Abû Bakr till muslimernas ledare och han tilldelades titeln khalîfa (sv kalif, d.v.s. Profetens företrädare). Abû Bakr följde Muhammeds föredöme i allt. Till kalif efter Abû Bakr valdes Omar, efter honom Osman och efter Osman valdes Ali, profetens svärson, som var gift med hans dotter Fatima. De fyra första kaliferna kallas *al-khulafâ ar-râshidûn* (de rättledda kaliferna). Under deras tid spreds islâm till nuvarande Syrien, Irak, Palestina, Egypten, Iran, Centralasien och Nordafrika. Residensstad för al-khulafâ ar-râshidûn var Medina.

Omajaderna

Efter kalifen Alis död blev den islamiska staten en monarki med kalifer ur omajadernas släkt. Under omajadernas välde (661-749) trängde muslimerna långt in i Asien och gick över Giblartar sund till det europeiska fastlandet i nuvarande Spanien. Omajadernas huvudstad blev Damaskus.

Abbasiderna

År 749 avsattes omajaderna och makten övertogs av abbasiderna. Under deras välde (749-1258) tog det stora islamiska riket form och Bagdad byggdes som ny huvudstad. Under abbasidernas tid spreds islam ytterligare. År 1258 förstörde mongolerna Bagdad och mördade kalifen. En medlem av abbasiddynastin lyckades fly till Egypten, där han lät utropa sig till kalif.

På ruinerna av stora arabiska väldet spirade flera mindre muslimska stater upp och deras härskare, som kallades sultaner erkände kalifen i Egypten som högste religiöse ledare för världens alla muslimer.

Mongolerna, som erövrade Bagdad, antog själva med tiden islam och utbredde dess lära i Indien och Centralasien, till Indonesien och andra länder i Ostasien.

Osmanerna

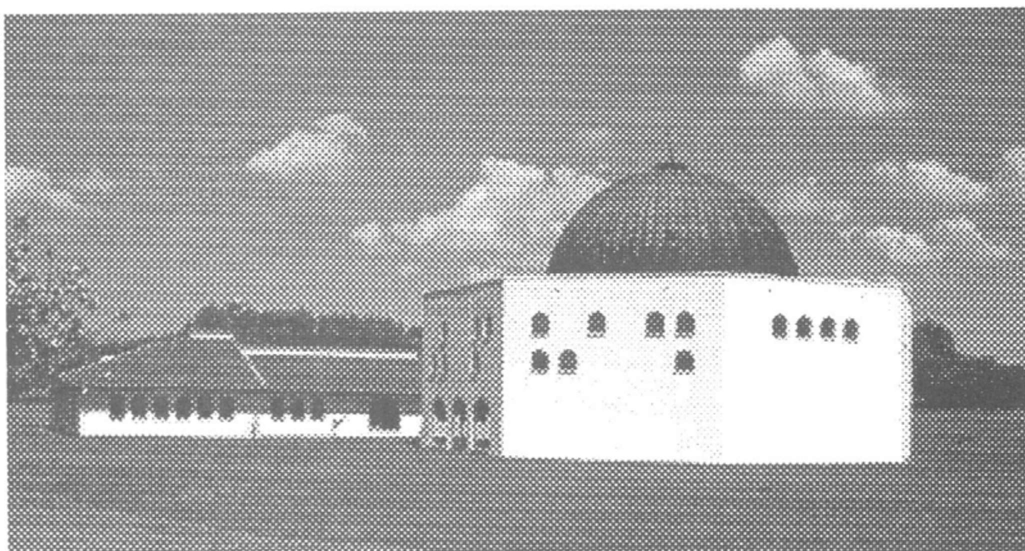
När turkarna år 1517 erövrade Egypten avsatte de den dåvarande kalifen och den turkiske sultanen Selim I blev kalif, med Istanbul som säte. Turkarna upphävde kalifatet 1924 och utvisade dåvarande kalifen Abdul-Mejîd II, som senare dog i Indien. Från den tiden har muslimerna inte haft någon kalif.

Islam idag

Idag är islam utbredd över alla kontinenter och antalet muslimer i världen överstiger nu en miljard.

Islam i Europa och i Sverige

Islam kom till Europa via den Pyreneiska halvön och Balkanhalvön. Spanien och Portugal präglades mycket starkt av islam under 700 år och var samtidigt de högst utvecklade länderna i hela Europa. Under 1600-talet drevs nästan alla muslimer i Spanien och Portugal bort eller mördades av de katolska kungarna, med kyrkans hjälp. På Balkan antogs islam av bosnier, albaner, en del bulgarer, makedonier, zigenare osv. Turkarna var redan då muslimer. Trots alla förföljelser och folkmord har de muslimska folken på Balkanhalvön överlevt ända till våra dagar.

Moské i Malmö

Efter andra världskriget började muslimska grupper utvandra till europeiska länder, som hade ett stort behov av arbetskraft. Man hade kanske tänkt stanna där endast några få år, men de flesta blev bofasta och idag är många muslimer födda och uppvuxna i västeuropeiska länder. Förutom de muslimer som har sina rötter i andra länder finns det idag tiotusentals europeiska muslimer som konverterat och antagit islam som sin nya tro och livsstil.

Man började bygga moskéer och skolor och idag har vi redan ett antal religiösa skolor på grundskole- och gymnasienivå, men även på högskolenivå. I vissa europeiska städer har dussintals moskéer och församlingar bildats. I de muslimska länderna på Balkan finns etablerade skolor upp till universitetsnivå.

De första kontakterna Sverige och svenskarna fick med islam och muslimer skedde redan på 1200-talet genom krig, erövringar och handel. Muslimer och svenskar har dock aldrig varit i krig med varandra. De första muslimerna bosatte sig i Sverige på 1950-talet. Idag finns i Sverige ca 350.000 muslimer och islam är den näst största religionen i Sverige. Islam har organiserat sig i tre etablerade islamiska förbund (FIFS, SMuF, IKUS). De första moskéerna byggdes i Malmö, Uppsala och Stockholm och flera andra projekt är på gång.

Antalet svenska muslimer visar en svag men ständig ökning. De flesta svenska muslimer är kvinnor. Det finns en särskild islamisk informationsförening i Stockholm, som stöds av både FIFS och SMUF och som bland annat utger tidskriften *Salaam* på svenska.

Efter sekelskiftet torde situationen för islamiska organisationer i Sverige komma att förbättras. Idag finns bara ett fåtal anställda vid de islamiska församlingarna i Sverige. Antalet aktiva medlemmar och medhjälpare är störst bland de muslimer som strävar efter att organisera sig enligt svenska principer och demokratiska regler. Endast på detta sätt kan, inshâAllâh, islam vinna respekt, få rotfäste och växa till, så att nya generationer kan vara fullt ut både svenskar och muslimer.

Islam

(Från *Mevlud* av Rešad Kadić)

Om du frågar vad islam är blir svaret så:
ett rent hjärta, en god själ som vet väl
att livet är av skönhet, strävan och dygder fyllt
behagligt som tillbedjan av Gud, den Gode .

Var till gagn för dem du möter och all din släkt,
älska människorna som dina bröder av hela din själ,
vet att ondska endast föder ont,
och att godheten endast belönas med gott.

Att ett värdigt liv bland människor leva,
att få göra goda gärningar var som helst,
att pryda sig med kunskap och ärlighet,
och uppfostra sina barn inom islam.

Att följa alla lagar och råd genom livet,
alla sanningar och all andlig skönhet,
från vaggan till Domens Dag är principer
hämtade ur den Heliga Koranens visdom.

Den människa som enligt detta ordnar sitt liv
kan säga att hon tillhör islam-tro,
men Gud vet bäst hur man är - blott Han,
visar sin tjänare evig barmhärtighet.

Avslutning (khitâm)

Ilmihal innehåller den islamiska trons grunder som alla muslimer, manliga såväl som kvinnliga, måste kunna. Ilmihal är som en nybörjarbok för de som skall lära känna innehållet i Koranen.

I verserna *Alif-lâm-mîm* som vi har lärt oss utantill, säger Gud, den Allsmäktige, om Koranen:

1. Alif lâm mîm
2. Denna Skrift - här råder inget tvivel - är en vägledning för dem som fruktar Gud och ständigt har Honom för ögonen,
3. dem som tror på (existens av) det som är dolt för människor, dem som förrättar bönen och som ger åt andra av vad Vi har skänkt dem för deras försörjning
4. och dem som tror på det som har uppenbarats för Dig och på det som har uppenbarats före din tid och som har förvissningen att det eviga livet (väntar).
5. Det är de som följer Guds vägledning - dem skall det gå väl i händer.

Wa sallallâhu 'alayhi wa sallama 'ala Sayyidinâ Muhammadin wa 'alâ âlihi wa sahbihî ajma'în.
Wa-l-hamdu lillâhi Rabbil 'âlamîn.

Subhanallah[3]

Titta på jorden så vid och lång
Titta på himlen så hög och stor
Titta på solen så ljus och stark
Titta på månen över oss så fin.

Subhanallah tack och lov till Gud
Subhanallah tack och lov till Gud *refräng*
Subhanallah Subhanallah
Subhanallah Subhanallah.

Vem gjorde jorden så vid och lång
vem gjorde himlen så hög och stor
vem gjorde solen så ljus och stark
vem gjorde månen över oss så fin.

Subhanallah...

Titta på mörkret och dagarna
Titta på Guds himlar och alla hav
Titta på berger och dalarna
Titta på alla träd och frukterna.

Subhanallah...

Vem gjorde mörkret och dagarna
Vem gjorde Guds himlar och alla hav
Vem gjorde berger och dalarna
Vem gjorde alla träd och frukterna.

Subhanallah...

Se på lejonet so stor och stark
se på kamelen med puckel på
Se på giraffens långa hals
Se på tigern med vassa klor

Subhanallah...

Vem gjorde lejonet så stor och stark
Vem gjorde kamelen med puckel på
Vem gjorde giraffens långa hals
Vem gjorde tigern med vassa klor.

Subhanallah...

3. Sången *Subhanallah* är ett bidrag till utgåva av boken från shaykh Muhammed Nur Alam från Lund

Om författaren

Fejzullah Hadžibajrić (1913-1990) från Sarajevo i Bosnien var en av de mest kända muslimska lärda i Bosnien efter Andra Världskriget. Han har skrivit och översatt ett stort antal verk och artiklar av vilka de mest kända är:

- Ilmihal-praktisk islam,
- En översättnig av Mesnevi I och II, en välkänd samling poesi av mystikern Mevlana Jelaluddin Rumi;
- Flera verk och artiklar om sufiordnar;
- Sufiska *maqam* (stadier på vägen mot Gud);
- Muhyuddin Al-'Arabis lära och verk;
- Om själen;
- Reseskildringar;
- Nekrologer;
- Tuhfa-översättning, m.m.

Hans huvudlärare i religiösa ämnen var Ahmed efendija Burek medan shaykh Selim Sami Jashar från Kosovo var hans andlige mästare. Hadžibajrić blev Samis *murid* 1939. 1965 själv blev Fejzullah godkänd som *shaykh* (*murshid*) i *qadari*/kaderi-dervischorden (*tariqa*) och mottog diplomet som shaykh i Istanbul av shaykh Seyyid Muhyuddin Ensari.

Under hela sin levnad försökte Fejzullah Hadžibajrić ena de olika ordnarna och inlemma dem i det Islamiska samfundet. Hans största intresseområde var ordnarna och deras ställning i Bosnien.

Som shaykh - andlig ledare och som *'âlim* - islamisk rättslärd - torde Fejzullah Hadžibajrić vara den som uträttat mest på det religiösa och kulturella området i Bosnien-Hercegovina under de senaste 50 åren. Han var också känd för sin stora tolerans och vidsynthet mot andra grupper i f.d. Jugoslavien. Genom sina verk och sitt livs föredöme var han berömd i många andra länder utanför Bosnien.

A. Gaši

Litteratur

Qur'ân (originaltext)
Koranens budskap 1998, översättning av M K Bernström, Stockholm
Koranen 1990, översättning av K V Zetterstéen, Stockholm
Hadžibajrić F 1964, *Ilmihal (Osnovi islamske vjere)*, Sarajevo
Hadžibajrić F 1989, *Ilmihal* za prvi stupanj vjerske pouke, tionde upplagan, Sarajevo
Bilmen O N, *Büyük Islâm Ilmihali*, Istanbul
Dedeoglu A, *Salaat/namaz*, Stockholm
Fazlić S 1985, *Zbirka dova*, Sarajevo-Duisburg
Handžić M, *Zbirka izabranih dova (iz Kur-ana i Hadisa)*, Sarajevo
Hasanović B, *Ilmihal*, Sarajevo
Havel B 1995, *Bosnisk-svensk Svensk-bosnisk ordbok*, Stockholm
Hjärpe J 1985, *Islam, lära och livsmönster*, Stockholm
Hjärpe J 1990, Islams värld, Stockholm
Muminhodžić R 1992, *Ta'limul-Islam*, Zagreb
Muratspahić I, Karaga F 1999, *Svensk-bosniskt lexikon (Švedsko-bosanski rječnik)* Stockholm
Resić I, Mašović S 1992, *Upute u vjeru*, Zagreb
Simonsen J 1994, *Islamlexikonet*, Stockholm
Svensson J (Ewald S r.) 1997, *Religionslexikonet*, Stockholm
Traljić M 1998, *Istaknuti Bošnjaci*, Sarajevo
Wehr H 1980, *A Dictionary of Modern Written Arabic*, Beirut

Illustrationer: Resić I, Mašović S 1992, *Upute u vjeru*, *Igase* Zagreb

Innehåll

